Doğan Kardeş

Ağustos 1964 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

FIRÇA KUYRUKLAR
KAPLUMBAĞA HIZI İLE BU İŞ GELECEK YILA KADAR SÜRER AZİZ DOSTUM!
MAALESEF DAHA ÇABUK YAPAMAM..
FIRÇAYI BİR KERE SÜRÜNCE..
ÜZERİNDE BOYA BİTİYOR
O ZAMAN İNİP TEKRAR BOYA KUTUSUNA BATIRMAK ZORUNDA KALIYORUM..
FAKAT YUKARI ÇIKINCA..
YİNE AŞAĞIYA İNMEK ZORUNDA KALIYORUM...
BU YÜZDEN ÇOK VAKİT KAYBEDİYORUM!
BUNA BİR ÇARE BULMALI
DUR BULDUM!
HADİ BAKALIM, GÖRELİM!...
HALA ANLAYAMADIN MI?
YOO!
SÖYLE BAKALIM NASIL?
TEK SÖZLE DAHİYANE!
BİR PARÇA YÜREK OYMACI AMA, BU İŞE YARADI DOĞRUSU!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 545 Ağustos 1964

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent Umumi Neşriyat Müdürü: Vedat Nedim Tör ✱ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 247 Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 27 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruş luk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Fiili baskı tarihi : 21 Temmuz

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Tatil Yarışmalarına Hazırlanınız

Doğan Kardeş tatil yarışmaları başladı. Şiir, hikâye, karikatür yarışmalarından hangisi veya hangileri sizi çekiyorsa, şimdiden kolları sıvayıp rahat, rahat hazırlanınız. Acele işe şeytan karışır! Onun için hiçbir işinizi son dakikaya bırakmayınız. Düşününüz taşınınız, konularınızı iyice seçiniz, yazmaya, çizmeye şimdiden başlayınız. En güzeli, en iyiyi buluncaya kadar çalışınız. Bakalım, bu yılın şampiyonları kimler olacak?

★

ABONE SAVAŞINA SİZ DE KATILINIZ

Geçen sayımızda «Eğer her Doğan Kardeş abonesi, Doğan Kardeş'e, hiç değilse, bir yeni abone bulursa, abone sayımızın, bir çırpıda bir misli artacağını» söylemiştik. Bazı kardeşlerimiz, eksik olmasınlar, derhal harekete geçtiler, bize yeni yeni aboneler buldular. Onlara candan teşekkür ederiz.

Bu savaşa henüz katılmayan kardeşlerimizi de yardıma çağırıyoruz.

Parolamız: Doğan Kardeşe daha çok okuyucu bulmak!

★

BAHAR YARIŞMALARININ SONUÇLARI

Bahar yarışmalarımızın sonuçlarını gelecek ay dergimizde okuyacaksınız. Doğan Kardeş Muhabirleri çok iyi çalışıyorlar. Hepsine güzel yazılar gönderdikleri ve çevrelerinde Doğan Kardeş'i tanıtmaya, ona yeni aboneler bulmaya çalıştıkları için teşekkür deriz.

★

30 AĞUSTOS BAYRAMI

Ülkemizin bağımsızlığı hepimiz için en kutsal değerlerden biridir. Her Türk çocuğu bu büyük nimetin nasıl kazanıldığını, neler pahasına elde edildiğini çok iyi bilmelidir. 30 Ağustos 1922 tarihi bu bakımdan unutulmıyacak bir gündür. Kurtuluş Savaşımızın bu büyük zafer günü hepimize kutlu olsun.

AYIN YAZISI

Oyunları Şakaları Tadında Bırakalım...

İŞTE yaz mevsimi sıcak, güneşli, aydınlık günleriyle gelip geçiyor. Umarız ki hepiniz dinlenme, oyun ve bunun yanında da pek az bir çalışma ile geçen bu sorumsuz devrenin tadını tam olarak çıkarıyor, önünüzdeki okul devresi için bol bol öğrenme gücü biriktiriyorsunuz. Çocukluğunuzun bu güzel, mutlu günleri, şüphesiz ilerki hayatınızda zevkle anacağınız bir çok yaşantılarla dolu olacaktır. Neşe, ruh ve beden sağlığını korumak isteyen her insanın en önemli ihtiyacıdır. Neşeli bir aile çevresi içinde yetişen çocuklar daha iyi gelişirler, hayata daha büyük bir güven ve cesaretle bakarlar, daha atılgan ve başarılı olurlar. Oyunlar insanın kabiliyetlerini keşfetmesine, onları işleyip geliştirmesine, ciddî işlemler için maharet kazanmasına yardım eder, vücuda ve zekâya çeviklik kazandırır. Nasıl küçük kedi yavruları bir yün yumağını yerde yuvarlayarak peşinden koşarlar, onu yakalayarak tekrar uzağa fırlatırlar ve üzerine atlarlarken ilerde fare avlamak için talim yapmış olurlarsa, çocuklar da küçük yaşta oynadıkları oyunlarla kendilerini ilerki hayatları için yetiştirirler.

Bu bakımdan oyunun ve neşenin insan hayatındaki önemi pek büyüktür. Ancak her iyi şey aşırı gidildiği takdirde kötü sonuçlar verebilir. Bunun için neşeli anlarımızda, oyunlarımız sırasında ölçülü davranmaya, aşırı bir taşkınlığa kapılmamaya dikkat etmemiz gerektir. Doğan Kardeş, bilgili, görgülü ve başarılı birer insan olarak yetişmesini istediği sevgili okuyucularına bu konuda bazı öğütler vermeği bir borç biliyor.

Havaların güzel, günlerin uzun olduğu yaz mevsiminde, herhalde zamanınızın büyük bir kısmını evin dışında, açık havada oynayarak geçirirsiniz. Bu sizin en tabiî hakkınızdır. Fakat bu oyunlarınız sizler ve çevrenizdeki insanlar için zararlı olmamalıdır. Her şeyden evvel, oyunlarınız için uygun bir yer ve zaman seçmesini bilmelisiniz. Sizler top oynarken, civarda yaşayan insanlar, her an camları çerçeveleri parçalanacak diye korku içinde titreşmemeli. Onlar huzursuz olurlarsa, elbette ki size de rahat ve huzur vermezler, oyununuzu bozmak için vesile ararlar. Top oynadığınız yer, trafiğin işlek olduğu bir caddeye de

yakın olmamalı. Hızla atılan bir topun arkasından sokağa fırlayan çocuklar çok defa büyük kazalara sebep olmuşlardır. Minimini bebeklerin oynadığı çocuk bahçeleri de büyüklerin top sahası olamaz. Çünkü kum havuzlarında, salıncaklarda eğlenen küçükler, büyük bir çocuğun kuvvetle fırlattığı toptan ürkerler veya topun çarpmasiyle yaralanabilirler. Top oyunlarınızı, caddeden uzak, evlerle çevrelenmemiş geniş meydanlarda, çayırlarda oynarsanız hem kendinize hem başkalarına ziyan ve rahatsızlık vermemiş olursunuz.

Aranızda bisiklete binmeye meraklı olanların da gene başka noktalara dikkat etmeleri gereklidir. Herşeyden evvel bisikletin bakımını ve birçok ufak tefek tamirlerini iyice öğrenmelisiniz. Bisiklete binmeden evvel frenlerini, ışıklarını kontrol etmeli, eksikleri, arızaları olan bisiklete binmemelisiniz. Yolda trafik kurallarına uymalı, bir yere saparken işaret vermeyi unutmamalı, başka araçları veya yayaları şaşırtacak, yanıltacak hareketlerde bulunmamalısınız. Trafiğin işlek olduğu caddelerde, kalabalık yerlerde arkadaşlarınızla yarışlar tertiplemek, marifet göstermek amaciyle cambazlık numaraları yapmak hem kendi canınızı tehlikeye atmak hem de başkalarının huzurunu kaçırmak demektir. Bazı çocuklar bu gibi hareketler yapmakla, başkalarına korkusuz, yürekli insanlar olduklarını ispat ettiklerini sanırlar. Halbuki bunlar ne kadar yanıldıklarının farkında değillerdir. Cesaret, hiç yoktan tehlikeli bir durum yaratmak demek değildir çünkü. Bu gibi hareketleri yapanlar sadece can ve mal emniyetine önem vermediklerini, insanın hayatını hiçe saydıklarını ortaya koymuş olurlar ki bu da övünülecek bir şey değildir.

Taşıtların işlediği sokaklarda oynamak, birbirini kovalamak, arkadaşını korkutmak için, şakadan bir otomobilin altına iter gibi yapmak, denize girerken ansızın birini suya atmak, zorla batırmak veya herhangi başka bir şekilde ürkütmek, başkalarının malına ziyan verecek muziplikler yapmak aslında kötü bir niyet olmaksızın yapılan fakat zaman zaman acı sonuçlara sebep olan hareketlerdir. Şaka ve oyun ancak zararsız ve tehlikesiz olduğu müddetçe gerçek bir şaka ve oyundur. Bunun için her şeyi tadında bırakmaya, neşenin taşkınlığına kapılıp ileri gitmemeye dikkat etmek lâzımdır.

Oyunların zamanını iyi seçebilmek de önemlidir demiştik. Bir çok insanlar bunu da düşünemezler. Örneğin gecenin ilerlemiş bir saatinde gürültülü patırtılı oyunlar oynamak, çığlık çığlığa bağırışıp kahkahalar savurmak, bu oyunun dışında kalan kimseler için hiç de hoş bir şey olmaz. Belli bir saatten sonra insanların günün yorgunluğunu gidermek için dinlenmeye ihtiyaçları vardır. Sizler belki tatil boyunca öğle üzeri istirahat edip, akşam geç vakitlere kadar eğlenecek, oynayacak durumda olabilirsiniz. Fakat komşunuz bütün gün çalışmışsa, akşam üzeri evinde başını dinlemek ister. Onun bu ihtiyacına saygı göstererek etrafınızı rahatsız etmeyecek bir şekilde oynamalısınız.

İnsanların birarada anlayış ve huzur içinde yaşamaları, ancak birbirinin durumunu gözetmeleri ve ölçülü davranmaları ile kabildir. Siz Doğan Kardeş Okuyucuları bu yolda çevrenizdeki bütün insanlara örnek olmalı, arkadaşlarınızı da bu şekilde davranmaya teşvik etmelisiniz.

Neşeniz bol, oyunlarınız zevkli olsun sevgili çocuklar.

TATİL POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben ilk okul II nci sınıf talebesiyim. Bu kadar küçük olmama rağmen okumaktan hoşlanıyorum. Sana abone oldum, seni bütünü ile okumam doğru mudur? Annem ise benim aklım ermiyecek şeyleri okumamı doğru bulmuyor. Ben okumaktan vazgeçemiyorum. Seviyorum okumayı. Kabahat mı bu? Ne olur Doğan Kardeş bana cevap ver. Çok okumam ileride bıkkınlık getirir mi? Cevabını sabırlıkla bekleyerek seni candan tebrik ederim. Hoşça kal.

Vitali Zakuto — **İSTANBUL**

Sevgili Vitali Kardeş,

Hiç okumaktan bıkılır mı? Yalnız düzenli oku. Annen de herhalde bu yüzden sana bazı öğütlerde bulunuyor. Onun sağlık konusundaki sözlerini tut. Teşekkür eder, sevgiyle gözlerinden öperim.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,
Senin sevgini bana 1959 yılında Yıldız ismindeki arkadaşım aşıladı. O zaman Doğan Kardeşi ondan alarak okuyordum. Sonra 1960 yılında ben de abone oldum. Seni şimdi dört gözle bekliyorum ve senden ne kadar memnun olduğumu bilemezsin. Şimdi bu Yıldız ismindeki arkadaşım ailesiyle birlikte İzmit'e (Derinceye) gittiler. Bugüne kadar ondan devamlı mektup alıyordum. Fakat son mektubumu attım geri geldi. Meğer taşınmışlar, o zamandan beri cevap alamıyorum bunun için çok üzgünüm. Bu arkadaşım Doğan Kardeş'e çok meraklıdır. Bu mektubu basarsanız, mu hakkak okuyunca mektup yazacaktır. Eğer bu mektubumu basarsanız çok memnun olur ve şimdiden teşekkür ederim. Hoşça kal Doğan Kardeş.

Emel Kuyucu — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Seni her ay dört gözle bekliyorum. İçindeki masalları, hikâyeleri, şiirleri zevkle okuyorum. Ben ilkokul 2 nci sınıfa gidiyorum. Derslerim çok iyi. Okulumu ve öğretmenlerimi çok seviyorum. Tatilde onlardan ayrı kalmak beni çok üzdü. Fakat bu zamanda, senin faydalı yayınlarını okuyup, tatilimi değerlendirmeye çalışacağım. Kucak dolusu sevgiler.

Emrehan Halıcı — **KONYA**

Sevgili Doğan Kardeş,
Benim ismim Nurdan Pusat. Bu sene okula başladım. Öğretmenim beni çok seviyor. Çok çalışıyorum. Ben bu sene başında sana abone oldum. Her ay gelmeni dört gözle bekliyorum. Çok temiz tutuyorum. Seni ciltlettireceğim. Hikâyelerine bayılıyorum. Sevgilerimle.

Nurdan Pusat — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Sene 1961. Akşam üstü, sofrada oturmuş, yemek yerken, bir ara babam:
— Kızım, Hülya, yemekten sonra sana çok sevineceğin bir şey göstereceğim, dedi.
Yemek bittikten az sonra babam beni kütüphanemin yanına götürerek:
— Yavrum, sana bu senenin ciltli bir Doğan Kardeşi. Temiz kullan, bu faydalı kitaptan faydalan, dedi.
Şimdi aradan 2 sene geçti. Ben kütüphanemin en güzel yerini Doğan Kardeş ciltlerine ayırdım. Sevgili kitaplarımın gayet temiz olmasına dikkat eder, onlardan faydalanır, babamın sözünü daima yerine getiririm. Hoşça kal, Doğan Kardeş.

Hülya Yurdakul — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Benim güzel bir kedim vardı. Onu çok severdim. Tüyleri sarı sarıydı, boynundaki kurdelesi kendisini daha da güzelleştiriyordu. Ona kendi elimden süt çiriyor, et veriyordum. Yerken mırıl mırıl sesler çıkarıyordu. En çok hoşuma giden şey de buydu. Sene başında Çamlıca Kız Lisesine yatılı yazıldım. Bir gün üzücü bir mektup aldım. Kedim kaybolmuştu. Bu bana çok dokundu. Şimdi nerede bir kedi görsem eğilip seviyorum.

Günseli Bingöl — **ANKARA**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben sizin küçük abonelerinizden Aysun Özaltay'ım. 2 sene Paris'te kaldığım müddetçe senin o güzel hikâyelerini okuyarak bir çok bilgi edindim. Ben hayvanları çok severim. Sizin dergilerinizin her köşesini merakla takip ederken bir ayın da çabucak geçmesini istiyorum. Ve o zamana kadar öbür Doğan Kardeşlerimi tekrar tekrar okuyorum. Lûtfen benim bu mektubumu Doğan Kardeş Postasına basınız. Sevgilerimle.

Aysun Özaltay — **ANKARA**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ağabeyimin Doğan Kardeşlerinden faydalanıyorum. Ben ikinci sınıftayım, derslerime çok çalışıyorum, karnemde bütün notlarım pekiyi. Ayrıca bale dersi alıyorum. Seni çok seviyorum. Derginde önemli haftaların konularını daha belirli görmek istiyorum. Belki de bu mektubumu ben abone olmadığım için yayınlamazsın ama yine de seni seviyor ve okuyorum. Selâmlar Doğan Kardeş.

Betül Batmaz — **BURSA**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben İstanbul'da bulunan bir okuyucunum. Sana 1963 yılından beri aboneyim. Kitaplarını okumaktan çok zevk duyuyorum. Şimdi de yayınlarından biri olan Kurtları Yıldıran Kış'ı okumaktayım, çok güzel bir kitap. Hele Şubat sayısındaki Bozulan Otomobil'i çok beğendim. Şişli, Ondokuz Mayıs İlkokulunda 4 üncü sınıftayım. Hoşça kal.

Sema Deniz — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Senden çok faydalanıyorum. En çok sevdiğim yazıların ufak hikâyeler, şiirler, resimli yazılar ve karagöz oynuyoruz. Anlıyamadığım uzun yazıları annemle birlikte okuyoruz. Geçen yaz şiir yarışmanıza yazdığım 4 satırlık bir şiiri göndermeye cesaret edemedim. İdil kardeşimin şiirlerini çok beğeniyorum. Ben Karşıyaka Aydoğdu İlkokulunun ikinci sınıfına gidiyorum. Derslerim bittikten sonra hemen seni elime alıyorum. Bazan da okula götürüyor arkadaşlarıma tavsiye ediyorum. Her yaz tatilde İstanbul'a geliyorum. Bu yaz ilk işim sana gelmek olacak. Gözlerinden öperim.

Müjde Cön — **İZMİR**

Sevgili Doğan Kardeş,
Anneannemi çok severim. Onun büyük bir bahçesi var. Evi Dinar'da. Ona giderken yolculuk 1 gün sürüyor. Yolculuğumda canım çok sıkıldığı için senin o güzel, bilgili, faydalı dergini okumayı unutmuyor tekrar tekrar okumaktan bıkmıyorum. Sen benim en sevdiğim dergisin. Seni daima hatırlıyacağım. Hoşça kal.

Filiz Türker — **İZMİR**

****

Sevgili Doğan Kardeş Okuyucuları,

Tatil Postası sayfamız geçen yıl olduğu gibi bu yıl da kışın devamı edecek. Burada yayınlanması için göndereceğiniz mektupları bütün kardeşlerin ilgisini çekecek şekilde yazınız. Böylece dergimizin bu en çok okunan köşesini siz kendi gayretinizle daha çekici bir duruma getirebilirsiniz.

HEYECANLI HİKAYEMİZ

Siyah İnci

DOLORES, mağaranın ağzındaki meydan ateşinde akşam yemeğini pişiriyordu. Hava kararıyordu. Babası daha dönmemişti. Felipe amcasıyla, bay Carlos'u karşılamaya gitmişti. Kız sinirli sinirli etrafına bakındı. Babasının biran önce dönmesi için dua ediyordu. Zira bir gün önce açıklarda dolaşarak kendilerini gözetliyen bir kayık farketmişlerdi.

«Bu kim baba?» demişti. Dolores o zaman,

«Korkma» demişti baba. «Bir dalgıçtır.»

Kız ürkek bir sesle,

«Ya Tahtabacak Jose'yse?» diye fısıldamıştı, «Ya bizim siyah inciden haberi varsa?»

«Sen üzülme» demişti baba. «Nereden bilecek?»

«Peki ya amcamın şehre inmesinden şüphelendiyse?» diye meraklı meraklı sormuştu kız.

«Yok canım» demişti baba. «Felipe erzak getirmek için sık sık şehre iner. Dönüşte de Bay Carlos'u da kayıkta saklıyacak. Neyse plânımızı biliyorsun ya canım.»

Bay Carlos inci alıcısıydı. Dolares bir ara inciyi gözü-

nün önüne getirdi. Harika bir şeydi. Ellerine çok, pek çok para geçecekti. Böylece sakat kardeşini tedavi ettirebileceklerdi. İşin güzel tarafı inciyi Dolores bulmuştu.

Baba şanslarının birdenbire böylesine açılıvermesine çok sevinmişti. Adetâ inanamıyordu. İkide bir,

«Şaşılacak şey, şaşılacak şey» diye söyleniyordu. «Yıllardır inci avcılığı yaparım böyle göz kamaştırıcı bir inciye rastlamadım.»

İnciyi şöyle bulmuşlardı:

Bir gün amcası ve babasıyla birlikte Dolores de adanın açığındaki istiridye yatağına dalmıştı.

File sepetini istiridye doldurup kendini yukarı almaları için kayıktan sarkıtılan ipi çekmişti.

Sudan çıktıktan sonra baba onu iplerin ve midyelerin başında bırakıp dalmıştı. Kız bir yandan aşağıdan verilecek işaretleri gözlerken bir yandan da elindeki bıçakla istiridye kabuklarını açıp içlerini kontrol ediyordu.

Birden hayretten ağzı açık kaldı. Gözlerine inanamamıştı. Tekrar baktı. Ne kadar da kocamandı! Ömründe gördüğü en büyük, en siyah, en güzel inciydi bu! Avazı çıktığı kadar «Baba, baba» diye bağırmaya başladı. Sonra suyun içinden kendisini duyamıyacaklarını hatırlıyarak dibe giden iplere olanca gücüyle asılarak hemen yukarı çıkmaları için işaret verdi.

İlkin babası telâşla dışarı fırladı. İnciyi göstererek,

«Şuna bir bakın» diye sevinçle bağırdı. Ömründe hiç o kadar heyecanlanmamıştı.

«Zengin olduk» diye söylendi amcası. «Artık kıraller gibi yaşıyacağız. Bunu hemen gidip satalım.»

Baba bir süre düşündü sonra ağır ağır, «Şimdi hemen istiridye yataklarını bırakıp adadan ayrılmak bizim için çok tehlikeli. Herkes iyi bir şey bulduğumuzu anlıyacak. Belki de...»

«Belki de bizi soymaya kalkışacaklar» diye atıldı amca. «Bunu başkaları yapmazsa mutlaka Tahtabacak Jose başımıza dikilecek. Adam nasıl olsa bizi rahat bırakmaz. Gelin önceden bir plân hazırlıyalım.»

Rüyalarında bile görmedikleri inciyi ellerinden kaçırmamak için yaptıkları plân gereğince inciyi barındıkları mağaranın içinde bir yere gömdüler ve Felipe amca inci alıcısını getirmek için ertesi sabah şafak sökmeden adadan ayrıldı.

Dolores sıkıntıdan durmadan yemeği karıştırıyordu. Bir ara gidip babasını bulmayı düşündü ama incinin bekçisiz kalmaması gerektiğini hatırlıyarak vazgeçti.

O ne? Bir gürültü ve çatırdı duydu. Babasının ayak sesine benzemiyordu.

«Kıpırdama» diye gürledi bir ses.

Dolores, inci hırsızıyla karşı karşıyaydı. Onu doğru dürüst gören yoktu ama hakkında türlü türlü hikâyeler anlatılırdı. Ayrıca kırmızı gülleri yeşil, yaprakları kırmızı gördüğü günü gülerek söylerlerdi.

«Baban nerede?» diye homurdandı haydut.

«Yakacak toplamaya gitti» dedi kız ürkek ürkek.

«Amcam da şehre yiyecek almaya indi.»

Jose etrafa şüpheli şüpheli bakındı. Kız adamın sözlerine inanmadığını anlamıştı.

Dolores'in yüreği küt küt atıyordu. Az sonra babası dönecekti. Ona durumu önceden bildirmeliydi. Ama nasıl? Çömeldi ve tekrar yemeği karıştırmaya başladı. Kulağı kirişteydi. Karşısındaki korkunç hayduta da dikkat kesilmişti.

Kız babasının geldiğini farkedince avaz avaz şarkı söylemeye başladı.

Jose, «Sus!» diye bağırdı ama kız aldırmadı. Dolores'in sesi çok kötüydü. O zamana kadar evde onun şarkı söylediğini duyan olmamıştı. Bu yüzden babası ortalıkta bir şeyler olduğunu anlıyacaktı.

Fakat birden bir pençe kızın ağzını kapattı.

«Saklandığın yerden çık yoksa kızını öldürürüm» diye gürledi haydut.

Az sonra baba kayaların arkasından doğruldu. Yüzü bembeyazdı.

«Kızımı bırak» diye bağırdı.

Adam bir kahkaha atarak,

«Dostum» dedi. «İlkin şu incileri ver.»

Baba bütün buldukları incileri kardeşinin Bay Carlos'a götürdüğünü söyledi.

Adam,

«Öyleyse, paralarla geri dönecek, ben de beklerim. Dünkü sevinçli halinize bakılırsa, çok iyi bir şeyler buldunuz. Belki de siyah inci.»

Kızın boğazı kurumuştu. Baba sakin bir sesle,

«Yanılıyorsun, Jose» dedi. «Burada boşuna vakit harcıyorsun. Bu yataklar artık tükendi. Ekmek peynir parasını zor çıkarıyoruz.»

Adam, Felipe gelmeden bir yere kıpırdamıyacağını ısrarla söylüyordu.

Dolores korkudan titremeğe başlamıştı. Zira amcasıyla inci alıcısı ayaklarıyla tuzağa düşeceklerdi. Sonra Jose, Carlos'u görünce ellerinde kıymetli inci olduğunu hemen anlıyacaktı.

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKKEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana - babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

Haydut karnının aç olduğunu söyledi. Kız istemiye istemiye akşam yemeklerinden bir tabak da ona doldurdu.

Adam yeneğini bitirince babaya kızını iple iyice bağlamasını emretti.

Sonra da kendisi babayı sıkıca bağladı.

İpler kızın canını acıtıyordu. Ne kadar kıvranıp, bükülürse bükülsün kurtulması imkânsızdı. Durmadan amcasına durumu nasıl bildireceğini düşünüp duruyordu. Birden bir şey hatırladı. Doğru olup olmadığını pek bilmiyordu. İşte kurtulmaları buna bağlıydı. Sabahleyin Jose gözlerini açar açmaz karnının aç olduğunu söyliyerek yemek hazırlaması için kızı çözdü.

Güneş epeyce yükselmişti. Felipe amca daha görünürlerde yoktu. Artık nfku gözetlemekten kızın gözleri acımaya başlamıştı.

Bir ara Jose,

«Orada işte, orada» diye bağırdı. «Cepleri dolu mu boş mu şimdi anlarız.»

Dolores derin bir nefes aldı. Bütün gücünü toplıyarak,

«Bunu sallayıp işaret vermezsem amcam kıyıya yanaşmaz» dedi.

«Ne demek istiyorsun?» diye gürledi haydut. «Şimdi de beni kandırmaya mı kalktın?»

Kızın babası da şaşırmıştı ama hiç sesini çıkarmıyordu.

«Ben mi seni kandıracağım?» dedi kız. «Bunu sallamazsam tehlike var diye gelmez istersen dene.»

Konuşurken bir yandan da eski bir elbiseden yırtılmış bir parçayı gösteriyordu. Adam kumaşı kızın elinden aldı dikkatle incelemeye başladı.

Dolores nefes almaktan bile korkuyor, içinden renk körlüğü söylentilerinin doğru çıkması için dua ediyordu.

«Peki öyleyse, salla bakalım» dedi haydut.

Kız adamın elinden kumaşı kapıp kayalığın kenarına seğirtti.

İşler altüst olacak diye yüreği küt küt atıyordu. Bir yandan da kumaşı sallayınca amcası kıyıya yanaşmazsa diye ödü kopuyordu.

«Tamam» diye keyifli keyifli söylendi haydut.

«Kıyıya yanaşıyor. Haydi bakalım, siz ikiniz mağaraya.»

Sürüne sürüne içeri girdiler. Kız babasının iplerini kesti. Oturup sonucu beklemeye başladılar. Ortalıkta çıt yoktu. Demek ki, amcası bir tehlike olduğunu anlamıştı.

Birden büyük bir gürültü koptu. Jose acı acı bağırdı, bir tabanca sesi duyuldu.

İniltl, yere çarpma sesleri geliyordu. Babası mağaradan dışarı fırladı.

Döğüşenlerin ortasına atıldı. Bir süre üçü birden boğuşmaya başladılar. Baba bir yolunu bulup tabancayı kapınca,

«Teslim ol» diye bağırdı.

«Ne zamandır polisler seni arayıp duruyorlar.»

Dolores'in amcası kızgınlığından homurdanıp duran haydudu bağlarken,

«Akılsızmış bu Jose.» diyordu. «Kırmızı bir bez parçasiyle tehlike işareti verilmesine göz yumuşunu aklım almıyor doğrusu!»

«Renk körü de ondan» diye atıldı kız. «Kırmızıyı yeşil, yeşili kırmızı görüyor.»

Bay Carlos dizlerindeki sıyrıkları ovuşturarak saklandığı yerden yanlarına geldi.

İnciyi görmeye sabırsızlanıyordu. Eline verdikleri zaman adetâ büyülenip kaldı. «Çok çok para kazanacaksınız» diye söylenmeye başladı.

«Haydi» dedi amca. «Durmıyalım, bizim küçük kayıkla hep beraber gidip şu alışverişi yapalım ve onu hastahaneye yatıralım.»

DÜZELTME

Temmuz sayımızın 12 - 13 üncü sayfalarındaki «TEPKİLİ MOTORLER NASIL ÇALIŞIR» adlı yazıda bir bilgi yanlışlığı oldu. 12. sayfada 3. paragrafta «Sıcak Gazlar...» diye başlıyan cümle «Sıcak gazlar uçağın kuyruk kısmındaki borulardan hızla dışarı çıkarlarken doğan ters basınç uçağı öne doğru iter...» şeklinde düzeltilmelidir. 13. sayfada ikinci paragrafta «Sıcak gazlar...» diye başlıyan ve «Atılan sıcak gazlar...» diye başlıyan iki cümle de kaldırılacaktır. Özür dileyerek düzeltiriz.

Doğan Kardeş

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.

Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Ahmet'in Başına Gelenler!

Karagöz — Ne var, ne oldu, niye ağlıyorsun?

Karagozcük — Hiç babacığım, çok acıdım da...

Karagöz — Kime acıdın, anlat bakayım...

Karagözcük — Bizim Ahmet'e

Karagöz — Ne olmuş Ahmet'e?

Karagözcük — İlk Yardım Hastahanesine götürmüşler.

Karagöz — Vah zavallı... Neden, bir kaza mı olmuş?

Karagözcük — Zehirlenm'ş babacığım, zehirlenmiş, midesini yıkamışlar.

Karagöz — Vah zavallı yavrucuk, neden zehirlenmiş?

Karagözcük — Şeftalileri y kamadan yemiş de.

Karagöz — Hadi canım, hiç insan yıkanmamış şeftaliden zehirlenir mi? İshal olmuş filân desen anlarım.

Karagözcük — Ben de önce şaştım buna ama, doktor söyleyince inand m.

Karagöz — Ne dedi doktor?

Karagözcük — Şimdi bütün yemiş ağaçlarını, yemişler kurtlanmasın diye ilâçlıyorlarm ş. Bu ilâçlar zehirliymiş. Kurtları, böcekleri öldürüyormuş ama, yemişler yıkanmadan yenirse insanları da öldürüyormuş...

Karagöz — Ne diyorsun, bir yaşıma daha girdim.

Karagözcük — Ya babacığım, anladın mı şimdi neden ağladığımı?...

Karagöz — Anladım, anlad m ama, merak etme Ahmet ölmez. Baksana midesini yıkam şlar, kurtulur.

Karagözcük — Hâlâ ateşi var, baygın, sapsarı yatıyor, konuşamıyor, kimseyi tanımıyor.

Karagöz — Vah zavallı, vah... Doktor ne diyor doktor?

Karagözcük — Merak etmeyin, kurtulur diyor ama...

Karagöz — Eeeeee... Sen de çok oluyorsun artık, doktor kurtulur diyorsa, kurtulur.

Karagözcük — İnşallah Babacığım, inşallah. Ahmet'i o halde görünce o kadar acıdım ki, kendimi tutamadım..

Karagöz — Tab'î, tabiî en candan arkadaşın. Her neyse, geçmiş olsun. Bak bu hepimizin kulağına küpe olsun. Demek bundan sonra iyice yıkamadan yemiş yemeğe paydos.

Karagözcük — Tövbeler tövbesi... Bir daha ağzıma iyice yıkamadan yemiş korsam, arap olayım!...

ÇİÇEKLİ AĞAÇ

Ben bir ağacım üstünde çiçekler açan,
Kırmızı, pembe, beyaz.
Altımda toprak var
Çimenler çıkan,
Üstümde gök var
Kelebekler uçuşan.

Şarkı bilmez
Dallarıma konan kuşlar,
Onların içine girer
Benden gelen şarkılar.
Ben bir gül ağacıyım,
Üstümde renk renk çiçekler açar.

İDİL ÖZERDEM

BİR ROMANIN ROMANI

Jules Verne'in Ölümsüz Romanı

DENİZ ALTINDA YİRMİ BİN FERSAH

Derleyen: Gülen OLUT

GÜNÜMÜZDEN 100 yıl kadar önce denizlerin altındaki hayat Jules Verne'nin durmadan aklını kurcalamaya başlamıştı. Bunun sonunda bilime dayanan ölmez bir macera romanı ortaya çıktı.

Dev cüsseli, garip bir deniz canavarının saldırısına uğrayan bir harp gemisinden üç adam sarsıntıdan denize düşerler, boğulacaklarını umarlarken, kendilerini uzun, sert bir yüzeyin üstünde bulurlar. Bir balinaya rastladıklarını sanırlar. Ne var ki, bunun üstünün çelik levhalarla kaplı olduğunu farkedince şaşırıp kalırlar. Bir denizaltının üstünde oturmaktadırlar.

Denizaltı birden dalmaya başlar. Acaba kazaya uğrayan bu talihsiz adamlar şimdi de denize düşüp boğulacaklar mı? Yoksa esrarlı teknenin içindekiler bağrışmalarını duyup onları ölümden kurtaracaklar mı?

«Deniz Altında Yirmi Bin Fersah» Nautilus adlı denizaltısıyla deniz diplerinde dolaşan Kaptan Nemo'nun (Adsız) başından geçen maceralarını anlatmaktadır. Denizaltıların günlük hayatımızın bir parçası olduğu bir devirde yaşıyan bizlerin bile çok hoşumuza giden bu heyecanlı romanın Jules Verne devrinin çocuklarını nasıl etkilediğini göz önüne getirebiliyor musunuz? Unutmayın ki o devirlerde daha denizaltı diye bir şey de yoktu. Bir kaç kişi deniz diplerinde yolculukla ilgili araştırmalar yapmışlardı ama daha işe yarar, insanın canını teslim edeceği bir denizaltı meydana getirilememişti. Nautilus yazarın hayal gücünün bir ürünüdür.

Jules Verne ömrünün büyük bir kısmını gemiler, kayıklar, kısacası denizlerde geçirmişti. Hayatının en tatlı dakikaları yelken açarak dolaştığı zamanlardı. Buna karşılık 1867 ye

kadar uzun bir deniz yolculuğuna çıkmamıştı. Bu tarihte kardeşiyle birlikte Amerika'ya gitmiştir.

Jules Verne'i vatanı Fransa'dan Yeni Dünya'ya götüren gemi o devrin en büyük gemisiydi. Great Eastern'a büyük bir ilgi göstermesinin sebebi onun en büyük, en konforlu yolcu gemisi olmasından ötürü değildi. Onu, geminin eski durumu ilgilendiriyordu.

Bir yıl önce, aynı gemi İngiltere ile Amerika arasındaki telgraf kablosunu Atlas Okyanusunun altına döşemeye girişmişti. Bu sefere katılan gemicilerin çoğu yine gemideydi. İleri görüşleri, şaşmaz kararları ve güçlüklerden yılmayışı ile böyle bir plânın gerçekleşmesine ön ayak olan Cyrus Field de gemide bir yolcu olarak seyahat ediyordu.

Jules Verne'nin eline aklını uzun bir süredir kurcalıyan soruların cevaplarını öğrenebilmek için bulunmaz bir fırsat geçmişti. Acaba denizlerin dibinde hayat nasıldı?

İşte Jules Verne de bu fırsattan faydalanmaya çalışıyordu. Elinde defter, kablo döşeme işinde görev alan denizcilerin peşinde dolaşıyor, çalışırlarken, uygun bir zaman bulunca onlara çeşitli sorular soruyordu. Bunlar arasında şöyle sorular vardı:

İlk defasında kopan kabloyu çıkarırlarken deniz altında nasıl yaşamışlardı? Ne türlü balıklar, yosunlar, kabuklu hayvanlara raslamışlardı? Okyanusdaki akıntılarla ilgili neler biliyorlardı? Okyanus dibindeki çukurlar ve sığ yerler nerelerdeydi? Okyanus'un dibi düz müydü yoksa dağlar, vâdiler var mıydı?

Tayfalardan soracağı şeyler bitince Verne, Cyrus Field'e başvurdu:

«Ben Jules Verne'im.» diye kendini tanıttı. «Sizinle biraz konuşmak istiyordum.»

«Jules Verne mi?» diye hayretle haykırdı Field. «Yani siz "Yeryüzünden Aya, Balonla Beş Hafta Yolculuk", "Dünyanın Merkezine Yolculuk" adlı kitapların yazarısınız öyle mi?»

«Evet,» diye Verne başını salladı. «Saydıklarınız benim kitaplarım. Şimdi size bazı şeyler sormak...»

«Sizinle tanışmak benim için büyük bir şeref,» dedi Cyrus Field heyecanla. «Kitaplarınızın herbirini birkaç defa okudum. Bilimsel gerçekleri ve tabiat olaylarını, heyecanlı hikâyeler halinde okuyucuya

vermekte çok ustasınız doğrusu. Hep sizi tebrik etmek isterdim. Romancılıkta yepyeni bir çığır açtınız. Dostum söyleyin bana, onları yazmak için gereken bilgileri nasıl ve nerelerden elde ettiniz?»

«Ama,» dedi Jules Verne, «İlkin ben sizden bazı sorular sormak için izin istemiştim. Okyanusun dibine kablo döşenirken nelere rastladınız?»

İki adam arasındaki meraklı, uzun konuşmaların başlangıcı işte böyle olmuştu. Böylece herbiri başarılarını övmek şöyle dursun kendilerininkini adetâ unutarak karşısındakinin yaptıklarını, düşüncelerini, en ince noktalarına varıncaya kadar öğrenmeğe çalışıyordu. Yolculuk sona erinceye kadar çalışmalarının büyük bir kısmını, gelecek için kurdukları plânları, tasarılarını birbirlerine anlattılar. Cyrus Field günün birinde Atlantiğe telgraf kablosunun döşenmesinin başarılacağına, bunun da Avrupa ve Amerika'yı birbirine çok yakınlaştırarak insanlar arasında daha iyi anlaşma şartları sağlıyacağına kuvvetli inancını sık sık tekrarlamıştı.

Jules Verne de ona bilimsel gerçeklerle, hayal gücü ürünlerini bir araya toplıyan, yani insanların o devirde başarılması imkânsız gibi görünen şeyleri bulmak için denemelere girişmelerini destekliyen kitaplar yazmak amacında olduğunu açmıştı.

Altı hafta sonra Amerika yolculuğu sona erdi. Jules Verne karaya ayak basar basmaz hemen nehrin bir ucunda demirli küçük gemisi San Michel'e koştu. Kitaplarını orada yazardı. Gerçekte, hayatının en verimli, en güzel zamanlarını geçirdiği yer de orasıydı.

Kamarasına girince gözüne çarpan ilk şey, masasının üstündeki kâğıt yığını oldu. Bunlar bir kaç ay önce ilk denizaltılarla ilgili araştırmalarında aldığı notlardı. Okyanus yolculuğunda daha genel bir konu, okyanus dibindeki hayat üzerinde topladığı bilgilerin bulunduğu büyük defteri de cebinden çıkarıp yan yana koydu.

Yazacağı kitabın konusu kendiliğinden ortaya çıkmıştı. Bu, bir süre öncesi arkadaşı George Sand'ın ileri sürdüğü bir konuyu yani denizlerin dibindeki hayatı anlatan bir roman olacaktı. Bir denizaltı gemisinde nasıl yaşandığını ele alacaktı. Ama o devirlerdeki gemiler gibi minik, hareket yeterliğinden yoksun bir tekne değil de dev bir denizaltı gemisi, deniz üstü gemilerinden çok daha güvenilebilen bir taşıt, akla gelebilecek her türlü konforu bulunan bir gemi... Bu güçlü geminin adı Nautilus olacaktı.

«Deniz Altında Yirmi Bin Fersah», yazarın bilgi toplama çalışmalarına başlamasından üç yıl sonra basıldı. Kitap genç ihtiyar herkesi hayran bırakmıştı.

Çoğunluğun kitapla ilgili düşünceleri şöyleydi:

«Şahane bir hikâye. Gerçek olmasına olamaz ama akla uygun yerleri de

(Devamı Sh. 48 de)

Sahipsiz Köpek

TIKLIM tıklım dolu otobusün bir koşesine sıkışan Ayşegul, kucağında çenesine kadar yükselen paketlerin de etkisiyle kendini, sardalye kutusuna girmiş gibi hissediyordu.

Sepetin dibine kayan para çantasını arastırırken biletçi o tarafa donup bir şeyler söylendi.

«Olmaz, bayan olmaz. İlk durakta ineceksiniz.» Kız sepeti dizlerinin üstüne koydu, kolunu dibine daldırdı. Biletçinin kime soylendığını anlamak için başını çevirdi. Yanındaki şık hanımın şapkasındaki papatyalardan bir şey görünmüyordu.

«Çayır Yoluna bir paso» diye parasını uzattı. Fakat kızın eli havada kalmıştı. Az sonra otobusun sarsıntılariyle inip kalkan papatyaların ustunden biletçinin kırmızı, terli yüzu belirdi.

«Duymadın mı, otobuse alamayız demedik mi? Öteki durakta ineceksin »

Kız biletçiye şaşkın şaşkın bakarken papatyalar kendine doğru hızlı hızlı eğilip doğrulmaya başladı. Yanındaki hanım kıza soğuk soguk bakarak.

«Otobüse hayvan alınır mı hiç» dedi. «Hem de sandalyenin altına saklayıp götürmeye çalışıyorsun. . Ayıp ayıp.»

Ayşegul paketlerinin üstunden boynunu uzatarak aşağı baktı. Bütun gurultu patırdının sebebini anlayınca gulumsemekten kendini alamadı. Kanapenin altına kocaman bir buldog köpegi uzanmıştı.

Kız elini uzatıp hayvanın pırıl pırıl tuylerini okşadı. Sonra,

«Çok güzel bir köpek» dedi yanındaki hanıma.

«Keşke benim olsaydı.»

Kadının toparlanıp sandalyenin bir koşesine çekilmesinden kopekleri hiç sevmedigi anlaşılıyordu.

Biletçi papatyaların ustünden eğilerek,

«İlk durakta kopegi indirmezsen ben atarım» diye hağırdı.

«Ama benim degil ki» dedi kız.

«İnkar etme!» diye atıldı yanındaki hanım. «Hayvanın yüzune bakışından senin oldugu anlaşılıyor.»

Otobüs buyük bir sarsıntıyla durdu. Biletçi sert sert,

«Gel bakalım» diye kopeğe uzandı. Köpek yerinden bile kıpırdamadı. Dişlerini göstererek kızgın kızgın hırladı.

Şapkalı hanım, «Isıracak» diye bir çıglık kopardı. Ayşegul kopeğin başını okşıyarak,

«Tabii gelmez» dedi. «Yo-

lunu bilmiyorsunuz ki. Durun hayvanı ürkütmeyin. Benim değil ama nasıl olsa eve yaklaştım, indiriveyim.»

Ayağını yere basınca, köpek, paketler ve sepetiyle o kalabalığın arasından nasıl geçtiğine şaşmaktan kendini alamadı.

Paketlerini düzelttikten sonra,

«Haydi dostum, şimdi evine» diyerek hayvanın sırtına hafifçe dokundu.

Hayvan kızın yüzüne kırgın kırgın bakıyordu. Sanki göndermemesi için yalvarıyor gibiydi.

«Evine dostum, evine» dedi tekrar.

Bu defa hayvan başını önüne eğdi. İstemiye istemiye kızdan uzaklaşmaya başladı.

Kız eve vardığında annesi kapının önündeydi. Yavan geldiğini görünce,

«Ne var, ne oldu?» diye sordu.

Ayşegül sepeti yere bırakıp derin bir nefes aldı. Birkaç adım gerisinde de kocaman köpek yere çömelmişti. Kırmızı dili dışarı çıkmış hızlı hızlı soluyordu.

«Zavallı» dedi kız. «Susamış galiba. Bir yudum su vereyim.»

«İyi ver ama» dedi anne. «Sakın buraya alıştırmaya kalkma. Biliyorsun ev sahibimiz hayvanları sevmez. Sokak köpeklerini barındırdığımız için bizi hemen evden çıkarır.»

Ertesi hafta, Ayşegül köpeği uzaklaştırmak için bir çare araması gerektiğini iyice anlamıştı. Zira hayvan kızı çok seviyor, yanından ayrılmıyordu. Ne zaman dışarı çıksa neşeli neşeli kuyruğunu sallıyarak yanına koşuyor ve bir daha da peşini bırakmıyordu.

Bir sabah köpeği beslerken,

«Çok candan bir dostsun» diyordu kız. «Ah ne olur seni eve alabilseydim. Ama bu böyle olmıyacak. Verdiğim bir iki lokma ekmekle yaşayamazsın. Sahibini bulmalıyız senin. Bir de karakola gidip akıl danışayım.»

«Hikâye hep aynı» dedi polis kızı dinledikten sonra. «Köpek sahipleri hayvanlarından bıkınca onlardan kurtulmak için bu yola başvuruyorlar. Çok kötü bir şey doğrusu. İyi işte hayvancağız kendine yeni bir sahip bulmuş. Niye onu başından atmaya kalkıyorsun.»

Kız ne diyeceğini şaşırmıştı. Kekeliyerek:

«Benim olmasını çok isterim ama..» diye söze başladı.

«Doğrusunu söylemek gerekirse» dedi babacan polis. «Almamana da bir sebep yok. Şimdiye kadar hiç kimse bir buldog kaybettiğini bize bildirmedi. Köpeği sevdiysen arayan soran çıkıncaya kadar bakabilirsin. Birkaç ay içinde kimse sahip çıkmazsa kanun bakımından da senin olur. İyi mi?»

Ayşegül peşinde köpekle hızlı hızlı eve giderken içinden kimsenin engel olmaması için dua ediyordu. Annesinin birşey demiyeceğini biliyordu. Bütün iş ev sahibinden izin koparmaktaydı

Bütün cesaretini toplayıp durumu ev sahibine açtı. Fakat kadının yüzüne bakınca umitleri kırıldı. Hele az sonra

«Olmaz evimde köpek istemediğimi daha önce de söylemiştim...» dediğini duyunca kadınla konuştuğuna bin defa pişman oldu.

Ayşegül yutkunarak köpeği övmeye, üstünluklerini sayıp dökmeye başladı.

«Bu öyle arsız bir sokak köpeği değil. Bir defa iyi terbiye edilmiş sonra çok da akıllı. Sizi rahatsız etmemesi için ben de elimden geleni yapacağım. Baksanıza ne tatlı bir köpek, zamanla sizin de seveceğinize eminim.»

Bütün çabalarının boşuna olduğunu anlayınca karakolun yolunu tuttu ve köpeği polise teslim etti.

O gece kız, erkenden yattığı halde uzun bir süre uyuyamadı. Köpeğin garipsi bakışları bir türlü gözlerinin önünden gitmiyordu.

Gece yarısı tam penceresinin altından gelen bir havlamayla uyandı. Uyku sersemliğiyle yatağından fırlayıp pencereye koştu.

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu.

Köpek gözlerini cama dikmiş bir heykel gibi duruyordu. Anlaşılan karakoldan gizlice kaçmıştı. Bir daha havlayınca kızın içi parçalandı. O havada hayvanın dışarıda kalmasına daha fazla dayanamadı. Usulca kapıyı açıp karanlık koridora çıktı. Yüzünü nemli bir rüzgâr yalayınca şaşırdı. Etrafına dikkatle bakındı. Sokak kapısı aralıktı. Ev sahibinin kat kapısının da açık olduğunu görünce donakaldı. Hele aklına gelen şey tüylerini diken diken etti. «Hırsızlar hırsızlar» diye kendi kendine söylendi

Koşa koşa içeri kaçıp yorganının altına saklanmamak için kendini güç tuttu. Ev sahibi evde yapayalnızdı onu öyle bırakmak olmazdı tabii.

Bir süre olduğu yerde çakılmış gibi durdu Her tarafı titriyordu. Ev sahibinin tarafından gelen hafif ayak seslerini duyunca hemen harekete geçti.

Usulca kapıyı açıp köpeğe seslendi.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

DEMİRİN SIRLARI

Demir Niçin Paslanır?

Demirin paslanışını kimyagerler şöyle açıklarlar: Nemli havada demir, havanın oksijeniyle birleşerek yepyeni bir madde meydana getirir. Halk buna pas, madenciler, demir filizi, kimyagerler de demir oksit der.

Toprak Bazı Yerlerde Niçin Kırmızıdır?

Toprağın kırmızı renk alması, içinde demir bulunmasından ileri gelir. Demir çıkarılan yerler civarında bulunursanız, bastığınız toprağın kızıl kahverengi olduğunu görürsünüz. Hemen demirin kırmızı olmadığı aklınıza gelebilir. Yalnız unutmayın ki topraktaki demir, demirin yine oksijenle birleşmiş halidir. Bu yüzden de rengi başkadır.

Maden ocaklarından kazılıp çıkarılan bu kırmızı maddeden, bildiğimiz demir nasıl elde edilir?

Biliyorsunuz ki demir fıbrında demirle, oksijen birleşimidir. İlkin onu yalnız bırakmak, arıtmak gerekir. Bu işlem, yüksek fırın denilen özel fırınlarda yapılır Bunların içine bir kat demir fıbri bir kat kömür konulur. Kömür yanarken demirin oksijenini alır, o da serbest hale gelir.

Pik Demiri Nedir?

Yüksek fırından çıkarılan demirin içine kömürün yanarken çıkarttığı karbon dioksit gazından karışmıştır. Bu demir de serttir ama, dövülerek işlenemez. Yere düşünce hemen kırılır. İşte buna pik demiri denir.

Bazen bu demir sıcakken kalıplara dökülerek soğumaya bırakılır. O zaman buna dökme demir denilir.

Çelik Nedir, Nasıl Yapılır?

Çelik dövülebilen, saç ve tel haline getirilebilen demirdir.

Çelik dediğimiz bu demir pik demirinden yapılır. Bunun için de içindeki yabancı maddelerin temizlenmesi, saflaşması gerekir.

Çelik yapmak için pik demiri tekrar büyük fırınlara doldururlar. İçindeki karbondan kurtarmak için hava gönderilir.

Bu sırada içerden bir feryat yükseldi

«Hırsız var! Koşun imdat!»

İnce uzun bir golge Ayşegül'ü yere devirerek çıkış kapısına atıldı. Kız toparlanarak,

«Tut, tut» diye köpeğe seslendi.

Ev sahibi dairesinden dışarı çıkıp, ışığı yaktığında köpek kızgın kızgın hırlıyarak yere yıktığı adamla boğuşuyordu. Az sonra çırpınma durdu. Hırsız basamakların üstünde boylu boyunca yere serilmiş, köpek de ayaklarını adamın göğsüne bastırmış kurula kurula etrafına bakınıyordu.

«Ne olur köpeği çağırın. Aldıklarımın hepsini geri vereceğim,» diye inledi adam. «Tek şunu başımdan alın da ne isterseniz yapayım.»

Bekçi ve polis gelinceye kadar herşey yoluna girmişti. Hırsız köpeğin gözcülüğü altında salonun bir köşesinde oturuyordu.

Polis sıcak çayını yudumlarken bir yandan da kızla konuşuyordu: «Köpeğin peşinden ayrılmaması çok iyi, doğrusu. Bize büyük bir iyilik yaptı. Dün sen ayrıldıktan sonra telefon edip bir cins köpek kaybettiklerini bildirdiler. Anlaşıldığına göre köpek adamın torununun-muş. Şimdi kız Amerika'ya gidince hayvan ortalıkta kalmış. İhtiyar pek bakamıyormuş. Köpeği sen alsaydın çok iyi olacaktı.»

«Şey» diye atıldı ev sahibi.

Ayşegül kadının ne söyliyeceğini merakla bekliyordu. Nihayet titrek bir sesle,

«Bir köpeğin bu kadar büyük bir iyilik yapabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi» dedi. «Eğer o olmasaydı hırsız yıllardır dişimden tırnağımdan arttırdığım herşeyi çoktan götürmüştü. Bundan böyle evime bekçilik etmesi iyi olacak, galiba. Ayşegül istersen köpeği alabilirsin.»

Sevgili Doğan Kardeş Muhabirleri

[illegible] ... rafların iyi çekilmiş, aydınlık ve net olmasına dikkat ediniz.

Hepinize candan teşekkürler.

TAVUKLAR *ve* ÇİÇEKLER

İki meraklı kardeşle roportaj

AHMET İLTERBERK

(Doğan Kardeş Muhabiri)

Bugüne kadar hiç roportaj yazarlığı yapmadım ama, Doğan Kardeş'teki bahar yarışmalarının şartlarını okuyunca bizim sınıfta bulunan ve biri tavuk, biri de çiçek yetiştirerek boş zamanlarını faydalı işlerle değerlendiren iki arkadaşla roportaj yapmaya karar verdim.

Kendilerine bir teneffüs saatinde fikrimi açtığım zaman memnuniyetle kabul ettiler. Bunlardan Semih Özyaşar tavukçulukla, Ünsal Koksal ise çiçekçilikle uğraşmaktadırlar. Şimdi Semih Özyaşar'a sorularımı soruyorum:

— Kaç yaşındasın?

— 14

— Tavuk yetiştirmek hevesini kimden ve nasıl aldın?

— Ben küçüklüğümden beri tavukları severim. Onların peşlerinden saatlerce koşar, fakat tutamazdım. Fakat tutunca da kolay kolay bırakmazdım. Unutamadığım bir olay vardır. Yeni bir eve taşınmıştık. Orada da aynı şeyi yapınca tavuklarını kaçırıyorum zannetmişler ve azar işitmiş, dayak yemiştim. Sonradan benim merakımı anladılar ve affettiler. Tavuk yetiştirmeye ilkokulun 5. sınıfında başladım. Harçlıklarımı biriktirerek 3 - 4 tavuk satın aldım ve onlarla işe başladım. Şimdi 10 - 15 tane var. Çoğunu sattık. Bazısını da kestik. Hem de her gün taze yumurta elde ediyorum.

— Ailende tavukçulukla uğraşan başkaları var mı?

— Hayır!

— Arada, sırada sana yardım ediyorlar mı?

— Gayet tabiî! Annem, babam gerektiği zaman yardım ederler.

— İlkönce zorluk çektiğin veya beceremediğin oldu mu?

— Evet! Civcivleri büyüklerin yanına koymuştum. Parçalayıp öldürdüler.

— Tavuk yetiştirmede en çok hoşuna giden şey nedir?

— Sevdikleri bir yemi itişerek, kakışarak; çabucak ve iştahla yemeleri en çok hoşuma giden şeydir.

★

Şimdi de Ünsal Koksal'ın sorularına geçiyorum. Soruların aynı.

— Kaç yaşındasın?

— 15

— Çiçek yetiştirmek hevesini kimden ve ne zaman aldın?

— 4 - 5 sene evvel babamdan.

— Sen de ilk önce Semih gibi beceriksizlik yaptın mı?

— Evet! 10 - 15 lâle soğanını kurutmuştum.

— En çok hangi çiçekleri yetiştirdin?

— Lâle, menekşe, çiğdem, kasımpatı, karanfil. Sebzelerden ise Fasulya, maydanoz, dereotu ve sarımsak en çok yetiştirdiğim şeylerdir. Kendim için küçük bir bahçe hazırladım. Her gün 1 - 1,5 saatimi buraya ayırırım.

— Çiçek yetiştirmede en çok hoşuna giden şey nedir?

— Ektiğim bir tohumun açması ve onu tanıdıklarıma iftiharla göstermem en çok hoşuma giden şeydir.

— Başka bir merakın var mıdır?

— Evet! Yerli ve yabancı (damgalı veya damgasız) pulları toplar, temiz bir şekilde koleksiyonlarını yaparım.

— Pul biriktirmenin faydaları sence ne olabilir?

— Pul biriktiren bir kimse hem coğrafya bilgisini artırır, hem de temiz ve intizamlı bir kimse olma zevkine erişir.

Sorularım burada bitti. Zaten ders zili de çalmıştı. Kendilerine bana bir roportaj yapma fırsatı verdikleri için teşekkür ediyor, yanlarından ayrılıyorum.

Ahmet İLTERBERK

İki Sanatçı Kardeşle Başbaşa

MUTLU ve GÜLDEN KARAÂ

Roportaj: ULKER ARIKAN
(Doğan Kardeş Muhabiri)

İşte iki sanatçı kardeş daha... Mutlu ve Güden Karaa Onları evlerinde ziyaret ettim. Burada şirin bir apartman katında oturuyorlar Anne ve babaları Tevfik Sırrı Gür Lisesinde müzik öğretmenliği yapıyorlar.

Mutlu kardeş 1951 yılında Eskişehir'de doğmuş. Yedi yaşında Mersin'e gelmiş Çankaya İlkokulunu bitirdikten sonra Tevfik Sırrı Gür Lisesi Orta kısmına gitmeye başladı. Şimdi I. sınıfta okuyor Mutlu yedi yaşında kemana başlamış, şimdi hayli ilerletmiş durumda. Ayrıca melodika ve blok flüt çalıyor, solfej de çalışmakta. Anne ve babası kendisini iki, üç yaşından beri müzik alanında eğitmekteler. Kemana ilk başladığında günde yarım saat çalışmış, şimdi ise günde iki saat keman çalıyor. Bu miktar tatillerde dort, beş saate de yükseliyor. Mutlu kardeş: «Keman çalışmadığım günler kendimde büyük bir eksiklik duyarım, adeta hasta olurum.» diyor. Müziği çok seviyor, radyodaki konserleri hiç kaçırmıyor. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının Mersin'de verdiği iki konsere de gitmiş Bu konserleri halkımıza klâsik müziği sevdirdiği için faydalı buluyor, fakat yurt turnelerinde yerli veriler calmadıklarını da ilâve etti sozlerine. «Çalsalar bizlere iki yönde faydalı olurlardı, hem kendi eserlerimizi tanımış oluruz, hem de bu verilerimiz gelişir, ileride dünya çapında eserler verebiliriz.»

İlkokulda iken okul gösterilerinde klâsik dans müziği çalıyor, aynı zamanda lise konserlerine de katılarak oda müziği dinletiyordu dinleyicilerine.

Şimdi Türkiye çapında bir sanatçı olan ve konservatuarda ogretmenlik yapan Necdet Remzi Atak'ın teşvik ve takdirlerinden çok, pek çok faydalanmış Mutlu kardeş Sayın Atak. Mutlu'yu konservatuara girmesi için çok teşvik etmiş ve halen konservatuarda bu yaşta, bu nitelikte bir öğrenci yoktur demiş. Fakat Mutlu amatör müzisyen kalmak istiyor Kendisine liseyi bitirince bir meslek seçecek ve müziğe çalışmaya devam edecek. Bir yandan fakülteye giderken ote yandan da konservatuarın keman bölümüne devam etmeyi arzuluyor.

Gülden Karaâ da keman çalıyor

Mutlu Karaâ kardeş kemanıyla

Tabiatı, sporlardan yüzmeyi, tenisi, derslerden Türkçe ve İngilizceyi, müzisyenlerdense en çok Mozart ve Bach'ı seviyor

Veraldi'den, Bach'tan, gavotları, menüetleri, konçertoları ezbere ve kemanın üzerinde yayı uçururcasına, aralıksız çalabiliyor. Şimdi Isenin konserine hazırlanmakta, Veraldi'nin La Mineur Keman Koncertosunu dinletecekmiş

Bütün bunlardan başka, Mutlu kardeş edebiyata da meraklı. Cok güzel şiirler yazıyor Onun harika konserlerini dinletemediğimden, sizlere okumanız için birkaç şiirini yolluyorum.

Gülden de Mutlu'dan hiç geri kalmıyor O da üstün yeteneklı bir kardeş, müziği ve [illegible] dika ve keman çalışıyor, fakat babası biraz fazla oyun oynamasından şikâyetçi. Aynı zamanda şiir de yazıyor. Şimdi üçüncü sınıfta çalışkan bir öğrenci. Minicik ellerine keman o kadar yakışıyor ki insan küçük Gülden'i ilerinin üstün bir sanatçısı olarak düşünmekten kendini alamıyor doğrusu.

Ülker ARIKAN

★

UZAK

BİR

ÜLKE

★

Yeni Zelanda

YENİ Zelanda, Okyanusya kıtasında, Cook boğazıyla birbirinden ayrılmış bir ada topluluğudur. Küçük bir ülkedir. Yüzölçümü 270.900 km² yani İngiltere'den biraz büyüktür. Büyük Okyanusun güneyinde yer almıştır. Avustralya adasından 2000 km. kadar uzaktadır.

Yeni Zelanda ada topluluğundaki belli başlı adalar, Kuzey adası, Güney adası ve Stevart adasıdır.

Ülkenin büyük bir kısmı irili ufaklı gollerle oya gibi işlenmiştir. Ormanların büyük bir kısmı kışın yapraklarını dökmeyen iğne yapraklı ağaçlardan meydana gelmiştir. Bu yüzden ortalık yaz kış yemyeşildir. Yıllık ısı değişmeleri kararlıdır. Aşırı sıcaklar ve soğuklar görülmez. Bugün hâlâ, kışın evleri ısıtmada kaloriferden faydalanılmaz. Kış süresi de oldukça kısa geçtiğinden - iki ay kadar - kalorifer tesisatı kurmak ekonomik değildir. Kışın yağışlar çoğunlukla yağmur şeklindedir. Kar pek yağmaz. Yalnız Güney adasının güney kısmı yılda iki, üç defa 4 - 5 cm. kalınlığında kar örtüsü altında kalır. Ama hem Güney hem de Kuzey adalarındaki yanardağların tepeleri yaz kış karla kaplıdır.

Yeni Zelanda, 17. yüzyılda Abel Tasman adlı bir Hollandalı tarafından bulundu. Yalnız adaya beyazların yerleşmesi hemen o zaman başlamamıştır. Yüzyıl sonra, Kaptan James Cook'un adayı yeniden buluşu üzerine bir İngiliz sömürgesi olmuş ve uzak ülkelerden göçmenler gelerek yerleşmeye başlamışlardır. Bugün, Yeni Zelanda İngiliz Milletler Topluluğunun iç işlerinde bağımsız bir ülkesidir.

Oldukça zengin bir ülkedir. Gün geçtikçe de gelişmektedir. Çiftçilik servet kaynaklarının başında gelmektedir. Kömür ve demir bakımından fakir olduğundan bir endüstri ülkesi olamamıştır. Yalnız Yeni Zelandalılar ellerindekinden en iyi şekilde faydalanmaktadırlar. Altı milyonu aşkın koca baş hayvan ve elli milyon koyun bulunmaktadır. Bu sayılar nüfusla karşılaştırılınca insan şaşmaktan kendini alamaz. Çiftliklerin büyüklükleri değişiktir. Binlerce metre karelik alanları kaplıyanlar olduğu gibi koyun beslenen hayli küçük çiftlikler de vardır.

Yeni Zelanda'nın en göze çarpan niteliği nedir? Bu

minik ülke yeryüzünde süt ve sütten yapılmış maddeler ve et ihracatında birinci, yün ihracatında ise üçüncüdür

Yeni Zelanda'daki hayvanların çoğu buraya sonradan göçmenlerle gelmiştir. Adada hayvanlar dünyasının yerlileri kuşlardır. Avrupa'dan giden çeşitli hayvanlar, dünyanın bu uzak ülkesinde yerleşince hızla üreyip çoğalmışlardır. Hattâ geyikler etrafa zararlı olmaya başlıyacak kadar çoğalınca hukûmet zehirli tuzaklar kurdurarak bir kısmını öldürtmek zorunda kalmıştır.

Kivi nedir bilir misiniz? Adanın yerlisi ve adayı temsil eden garip bir kuştur. Görünüşü oldukça ilginçtir. Bir defa uçamaz. Tüyleri kılı andırır. Kuyruğu yoktur. Kanatları minicîktir. Burun delikleri kocaman gagasının tâ ucundadır. Kuş geceleyin avlanır. Uzun gagasıyla solucanları, böcekleri yakalar. Besinleri arasında dut ve böğürtlen yapısındaki meyvalar da bulunur.

Dişisi gövdesine göre çok kocaman bir tek yumurta yumurtlar. Bu kuşların avlanmasını hukûmet yasaklamıştır.

Bu gün, Yeni Zelanda nüfusunun 160.000 kadarı buraya ondördüncü yüzyılda Polinezya adalarından gelip yerleşen yerlilerin torunlarıdır. Bunlar 1300 yıllarında, Hawaiki denilen vatanlarından kayıklarla ayrıldılar. Epeyce yol aldıktan sonra ufukta upuzun beyaz bir bulut gördüler. Yaklaşınca bunun kara parçası olduğunu anlıyarak pek sevindiler. Buna «Uzun Beyaz Bulut Ülkesi» anlamına gelen Aotearoa adını verdiler. Göçmenler Güney adasından daha sıcak olan Kuzey adasında yerleştiler ve koylerde kabileler halinde yaşamaya başladılar. Tatlı patates yetiştiriyorlar, avcılık, balıkçılık yapıyorlar, bitkisel liflerden elbise dokuyorlardı. Kabileler arasındaki savaşlar ve yiyeceğin kıt oluşu yüzünden nüfus pek artmadı

Polinezya yerlileri güçlü, kuvvetli, yakışıklı kimselerdir. Siyah saçlı ve oldukça esmerdirler.

Kendilerine özgü bir uygarlıkları vardır. Taş araçlarla oyulan tahta işler, şarkılar, harp dansları, masallar bu uygarlığın göze çarpan nitelikleri arasındadır.

Eskiden, Polinezya yerlilerinin geleneklerine göre çocuklar onsekiz, yirmi yaşına gelince vücutlarına dövme yapılırdı. Bu, oldukça acıtıcı bir işti. Kan çıkıncaya kadar deri bir sopayla çizilir sonra da buraya boya konurdu. Yapılan dövme bir daha da çıkmazdı. Fakat artık bugün bu yerliler de beyazlar gibi yaşamakta ve onlara ayak uydurmaya çalışmaktadırlar.

Yeni Zelanda'da küçük bir yerde çeşitli coğrafi bolgelerin manzaralarını bulmak mümkündür Örneğin, yüce dağlar, fiyordlar, buzullar, ufak çoller, etkin yanardağlar. Kuzey adasının ortasındaki volkanik bolge ülkenin en çok göze çarpan tabiat güzelliklerini bağrında top-

(Devamı Sh. 48 de)

Sırmalı Başörtü

GÜL divana uzanmış kitap okuyordu. Kapı çalındı. İsteksiz isteksiz yerinden kalkıp açtı. Karşısında sıra arkadaşı Ayla'yı görünce sevinçle içeri buyur etti.

Kız,

«Yok» dedi. «Oturmaya gelmedim. Bugün üç matinesi için bir tane fazla tiyatro biletimiz var. Babamın işi çıkmış, biraz önce telefon etti gelemiyeceğini söyledi. Hemen aklıma sen geldin. Annenden izin al. Üstünü giyin hemen gidelim. Annem kapıda bekliyor. Baksana saat iki buçuğa geliyor.»

«Şey» dedi Gül. «Beni düşündüğün için çok çok teşekkür ederim. Ne yazık ki, ben gelemiyeceğim. Her Cumartesi öğleden sonra Fatma ninelere gıdıp gazete, hikâye okurum. Az sonra çıkacaktım. Beni bekler. Gitmezsem gözleri yollarda kalır sonra.»

«Yaa» dedi kız, «peki sen bilirsin öyleyse.»

Gül arkadaşının gücendiğini farketmişti. Usulca kapıyı kapatıp içeri girdi.

Mutfağa geçti. Annesi yemek yapıyordu. Bir dilim ekmek üstüne biraz yağ sürerken,

«Az önce gelen Ayla'ydı» dedi. «Bugünkü matine için fazla bir biletleri varmış. Beni de çağırdı.»

«Gidemiyeceğini söyledin tabii» dedi anne.

Kız başını salladı. Canının sıkıldığı besbelliydi.

Anne bir süre düzünceli düşünceli çorbayı karıştırdıktan sonra

«Fatma nine seksenini aşkın» dedi. «Biliyorsun tek başına oturuyor. Herkes ona nine der ama hiç akrabası yok. Hepsi ölmüşler. Yine biliyorsun ki, kadıncağızın gözleri pek iyi görmüyor. Üstelik doğru dürüst yürüyemiyor da. Cumartesi öğleden sonra gidip bir şeyler okuman kimbilir onu ne kadar sevindiriyor. Kimbilir dünyalar onun oluyor.»

Gül muslukta elmasını yıkarken suyun sesini bastırmak için bağıra bağıra

«Mahallede herkes Fatma ninenin çok zengin olduğunu söylüyor» dedi. «İncilerini, elmaslarını yastığının altındaki teneke kutuda saklıyormuş. Son günlerde yalnız gazetelerdeki ölüm, doğum ve evlenme ilânlarını okutuyor. Eğer tanıdığı bir isme raslarsa onu birkaç defa tekrarlattırıyor!»

Anne,

«Ne yaparsın kızım» dedi. «İhtiyarlık, hepimizin başına bir gün gelecek. İnsan yaşlanınca çocuklaşıyor adeta.»

Az sonra Gül evden çıktı. Saatine baktı. Yol hayli uzundu. Saat tam üçte orada olabilmek için hızlı hızlı yürüdü. Fatma ninenin her zaman aralık duran kapısını itip içeri girdi. İhtiyarın misafir odası dediği küçük oda her zamanki gibi küf kokuyordu. Her defasında kadın ayak sesi duyunca oturduğu yerden,

«Kim o?» diye seslenir. Sonra da geleni «Hoş geldin» diye buyur ederdi.

Kız oturma odasının kapısına geldiği halde hiçbir ses duymadı. Ev derin bir sessizliğe gömülmüştü. Çıt çıkmıyordu.

Oturma odasının kapısını açınca olduğu yerde donakaldı. Oda her zamanki gibi derli topluydu. Kapının karşısında, köşedeki masanın üstü yemişlerle doluydu. Fatma nine de her zamanki koltuğunda oturuyordu ama elleri, ayakları, ağzı sıkıca bağlanmıştı.

Sönük mavi gözleri bir noktaya dikilip kalmıştı. Kız ilkin korktu. Sonra toparlanıp ihtiyara doğru yürüdü. Bağlarını çözdü. Koluna girip yatağına götürdü. Kucaklayıp yerine yatırdıktan sonra,

«Şimdi sen hiç kıpırdama. Beş dakikaya kadar geleceğim.»

Fatma nine yorgun yorgun kıza bakıp hafifçe başını salladı.

Gül eve koşup olanları annesine anlattı.

Ondan sonra kalabalık, gürültü arttı. Doktor, karakoldaki polis, mahallenin ayaklı gazeteleri minik odaya doldular.

Fatma nine adamakıllı kendine gelmiş, yatağında oturarak olanları anlatıyordu:

«İkisini de tanıdım. Hasan dayı mezarından başını kaldırsaydı, torunlarının ne yaman birer hırsız olduklarını görürdü.»

Polis kadının söylediklerini aynen yazıyordu.

«Ağızlarına birer mendil bağlamışlar. Akıllarınca kendilerini tanımayacağımı sandılar. Gözlerinden anladım, kim olduklarını. Bakışları tıpkı büyükbabaları.»

«Evinden yalnız bir teneke kutu aldıklarından emin misin?» dedi polis. «Başka hiç bir şeye el sürmediler mi?»

«Hayır» dedi kadın, «Eğer beni bağlamasaydılar onu da yapamazlardı. Bastonumla onlara dünyayı dar getirirdim.»

Doktor araya girdi.

«Çok fazla heyecanlanma, nine» dedi. «Olan oldu. Bak polis kutunu bulup getireceğine söz veriyor. Sakın ol! Sen uyuyuncaya kadar Gül burada kalacak.»

«Adımı ölüm sütununda görürseniz şaşmayın» diye söylendi kadın. Sonra ışık parmaklarıyla yorganını iyice üstüne çekti.

Gül mutfağa geçti. Çaydanlığı doldurdu. İhtiyara sıcak bir çay vermek niyetindeydi. Su kaynarken o gün olanlar gözlerinin önünden bir şerit gibi geçti.

Eğer bir an içindeki şeytana uyup tiyatroya gitseydi, Fatma nine sabaha kadar öyle bağlı kalacak kimsenin başına gelenlerden haberi olmayacaktı. Belki de kadıncağız bu yüzden ölecekti. Tiyatroya gitmediğine bin defa şükretti.

«Fatma nine çay hazır» diye seslendi. «Gitmeden sana bir şeyler okuyayım mı?»

Kadın çayını içtikten sonra, kız yatağın yanına oturdu ve ölüm, doğum ilânlarını okumaya başladı. Az sonra Fatma ninenin göz kapaklarının ağırlaştığını görünce sesini alçalttı. Fısıltıyla okumasına devam etti. Bitirince yorganını sıkıca örtüp,

«Üzülme» dedi. «Polis amca mutlaka kutunu bulup getirecek.»

Fatma nine mavi gözlerini güçlükle aralıyarak uykulu uykulu soylendi: «Bulsun ya! Bulsun. Sırma işlemeli baş örtüm onun içindeydi. Başıma örttüğüm zaman hayran kalmışlardı. Herkes bana çok yakıştığını söylemişti.»

Gül şaşırıp kalmıştı. İçinden gülmek geldi. Fakat kendini tuttu.

«Hainler baş örtümden ne istediler sanki?» diye mırıldandı ihtiyar. Sonra derin bir uykuya daldı. Tıpkı bebekler gibi.

DOĞAN KARDEŞ'E SELÂM

İple çekiyorum ay sonlarını
O gün Doğan Kardeş geliyor
İçinde hikâyeler
Masallar, hâtıralar
Duygu veren şiirler
Çok şey öğreniyorum
Doğan Kardeş'ten
Onu çok seviyorum
O çıktığı gün sanki bayram
Selâm Doğan Kardeş'e
Kucak dolusu selâm

Hüseyin TUNÇBİZ

Çekirgeler Okulu

KUÇUK BÖCEKLERIN DUNYASI

GENİŞ otlağın bir köşesinde şişman, yaşlı bir çekirge yaşardı. Kendini beyenmiş bir çekirgeydi bu. Herkesten üstün olduğu kanısındaydı. Öyle kocaman pırıl pırıl bir vücudu, öyle cırtlak bir sesi vardı ki, bu yüzden evinin yeri kimsenin gözünden kaçmazdı. Zaten onu tanımayan da yoktu.

İyiliksever bir çekirgeydi ama çok kötü bir huyu vardı. Övünmeyi çok severdi.

Otlağın bir ucundaki köşesinde gençliğindeki heyecanlı, hareketli hayatını, etrafındaki küçüklere anlatarak Beyaz Çiftlik civarında geçirdiği o tatlı günleri tekrar yaşardı.

Başına gelen o inanılmaz olayları, kahramanlıklarını anlatırken kendisini dinliyen büyük çekirgeler hiç seslerini çıkarmazlardı ama mânalı mânalı birbirlerine bakarlardı.

Küçük çekirgeler anlattığı şeylere bayılırlardı. Çoğunlukla kapısının önüne gidip kendilerine hikâye anlatması için yalvarırlardı.

Bir akşam üstü, küçükleri etrafına toplayıp onlara bilmedikleri bazı önemli gerçekleri öğreteceğini, bu yüzden kendisini can kulağıyla dinlemelerini söyledi. İlkin onları sırayla dizdi sonra konuşmaya başladı:

«Hangi organınızla yemek yersiniz?»

«Ağzımızla» diye bağırmıştı küçükler.

«Hangi organınızla atlarsınız, zıplarsınız?»

«Ayaklarımızla,» diye cevap verdi ötekiler.

«Peki ayaklarınızla başka ne yaparsınız?»

«Temizleniriz» dedi miniklerden biri.

«Ayaklarımızla ve ağzımızla toprakta kendimize yuva kazarız» dedi bir başkası.

«Başka?» dedi yaşlı çekirge.

Akıllı bir küçük,

«O, evet» diye atıldı. «On ayaklarımızla duyarız.»

«Tamam» dedi yaşlı, şişman çekirge.

«Yalnız daha sizin bilmediğiniz çok ilginç bir şey var. Bazı yaratıklar, başlarının iki yanında bulunan kulak denilen organlarıyla duyarlar.»

«Çok güüünç» diye hep bir ağızdan bağırıştı minik çekirgeler. «Ayaklardan başka şeylerle işitmek inanılır gibi değil.»

«Yaa, yavrularım, işte böyle» dedi yaşlı öğretmen. «Büyük dünya garip, akıl almaz daha bir sürü şeyler dolu. Sizin görmediğiniz, bilmediğiniz pek çok şey var. Bu konuda ben oldukça tecrübeliyim. Hattâ iki ayaklı kanatsız dev gibi yaratıklar bile gördüm.»

«Ne korkunç şeylerdir kimbilir» diye bağırdı çekirgeler. «İki ayakla nasıl yürünür?»

«Hayli güç olsa gerek» dedi yaşlı çekirge. «Zavallıcıklar hareket edebilmek için kimbilir ne büyük sıkıntılara katlanıyorlar.» Sonra kanatlarını iki yana açtı. Bacaklarının altısını birden öne uzattı. Tabiatın çekirgelere verdiği bu üstünlüğe kendisi de hayrandı.

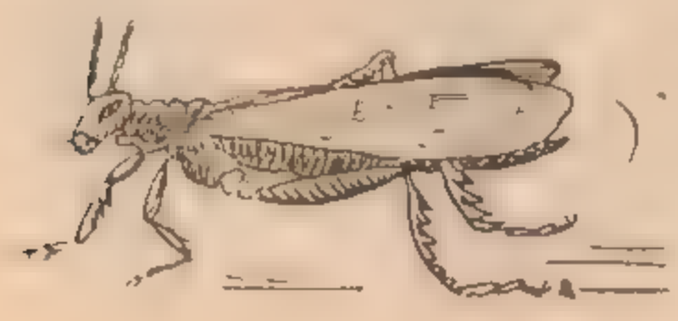

Akıllı minik bir çekirge:

«Peki» diye atıldı. «Kanatları yoksa nasıl şarkı söylüyorlar.»

«Kuşlar gibi ağızlarıyla» dedi ihtiyar. «Ama bence bizim gibi kanatları birbirine sürterek şarkı söylemek çok daha kolay ve zevkli. Bu iki ayaklı yaratıklarla, yaşadıkları evlerle ilgili pek çok şey biliyorum. Hatırlatın da bir gün size onları da anlatayım. Mutlaka hayretlere düşeceksiniz. Şaşırıp kalacaksınız.

Dahası var. İki ayaklıların evlerinin etrafında dört ayaklı korkunç canavarlar da bulunur. Ama onların hiç birinden korkmam. Doğrusu ben tam anlamıyla cesur bir kimseyim. Gerçekte benim gibiler pek azdır. Sanıyorum hepiniz benim gibi cesur olmak istersiniz. Şimdi söyleyeceklerimi iyice aklınızda tutup öğütlerime göre hareket ederseniz, bu yolda büyük bir adım atmış olursunuz.

Birinci öğüdüm şu: Bir şeyden korkarsanız belli etmeyin, sakın zıplayıp, sıçrayıp kaçmayın. Olduğunuz yerde durun ve...»

Minik çekirgeler güngörmüş öğretmenlerinin sözlerinin gerisini duyamadılar. Zira tam o sırada çiftlikteki ineklerden biri tel örgüdeki büyük bir delikten çıkıp otlakta delicesine koşturmaya başlamıştı. Onun geldiğini gören yaşlı çekirge keskin bir feryat koparak yuvasına kaçıverdi. Yavru çekirgeler ne yapacaklarını şaşırdılar. Korkudan hepsi birden ihtiyarın yuvasına daldılar. Bu arada düşenler, ezilenler de oldu.

O günden sonra dünyayı görmüş yaşlı çekirge bir daha acemi miniklere kahramanlıklarının sözünü bile etmedi.

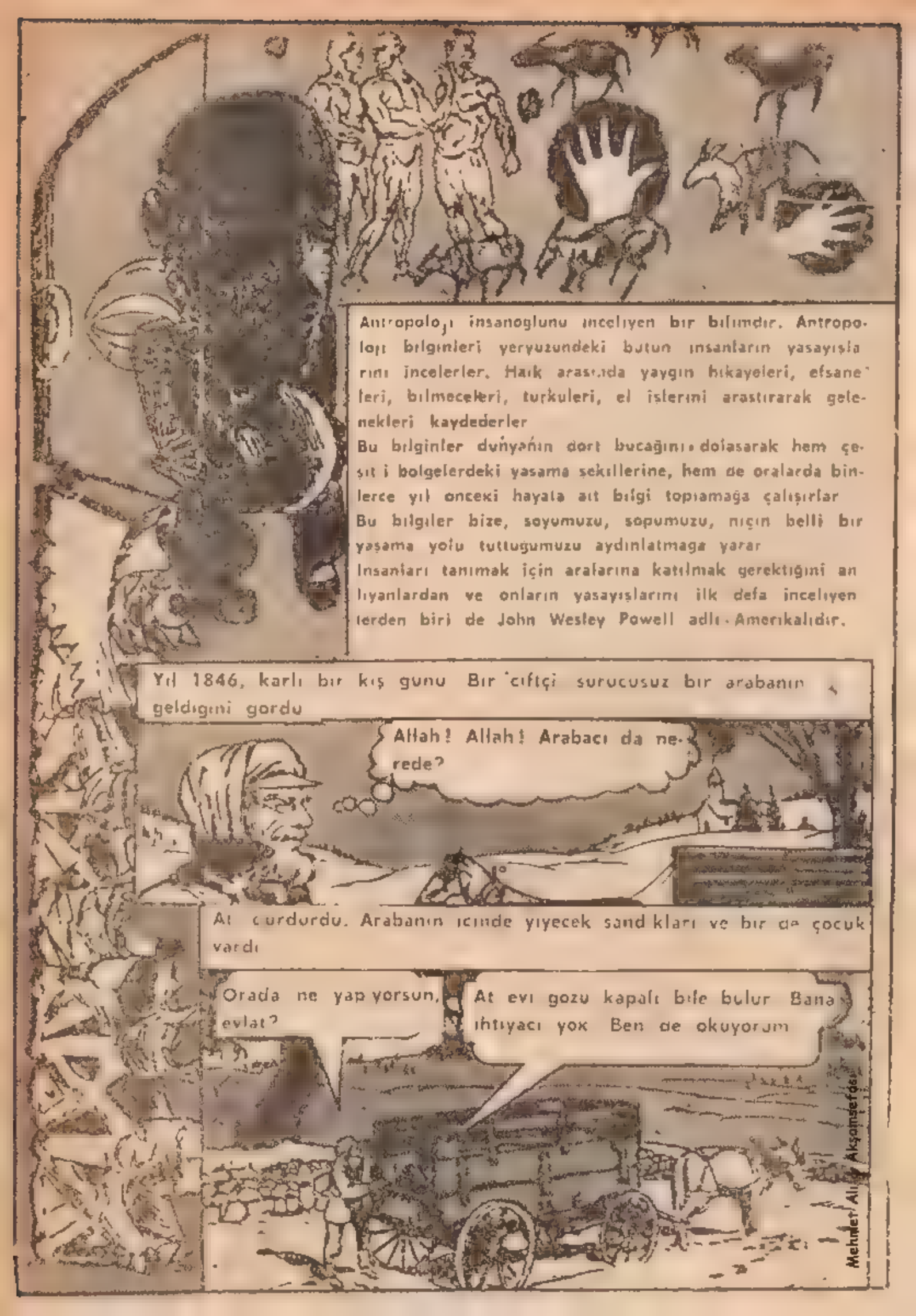
Antropoloji insanoğlunu inceliyen bir bilimdir. Antropoloji bilginleri yeryüzündeki bütün insanların yaşayışlarını incelerler. Halk arasında yaygın hikayeleri, efsaneleri, bilmeceleri, türküleri, el işlerini araştırarak gelenekleri kaydederler
Bu bilginler dünyanın dört bucağını dolaşarak hem çeşitli bölgelerdeki yaşama şekillerine, hem de oralarda binlerce yıl önceki hayata ait bilgi toplamağa çalışırlar
Bu bilgiler bize, soyumuzu, sopumuzu, niçin belli bir yaşama yolu tuttuğumuzu aydınlatmağa yarar
İnsanları tanımak için aralarına katılmak gerektiğini anlıyanlardan ve onların yaşayışlarını ilk defa inceliyenlerden biri de John Wesley Powell adlı Amerikalıdır.
Yıl 1846, karlı bir kış günü Bir çiftçi sürücüsüz bir arabanın geldiğini gördü
Allah! Allah! Arabacı da nerede?
At durdurdu. Arabanın içinde yiyecek sandıkları ve bir de çocuk vardı
Orada ne yapıyorsun, evlat?
At evi gözü kapalı bile bulur Bana ihtiyacı yok Ben de okuyorum
Mehmet Ali Aksoy

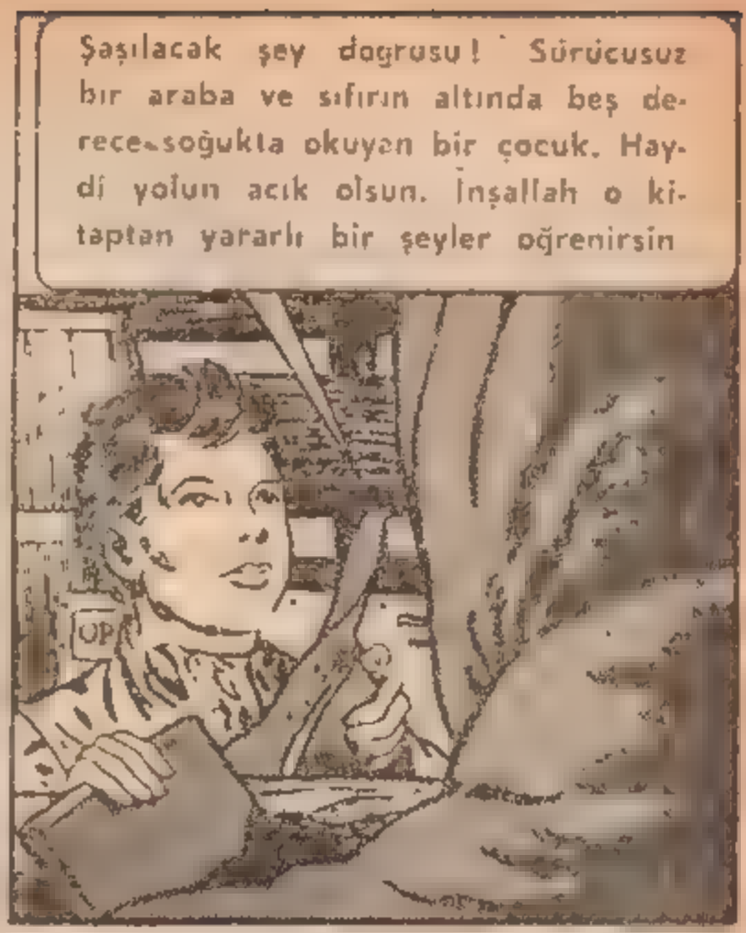

Mehmet Ali & Akşamsefası

Amerikan İç Harbine teğmen olarak katıldı. Bir meydan savaşında yaralandı.

Sağ kolum uyuşmuş.

Kolu kesildi

Artık savaşla ilginiz kesildi teğmen

Powell hastaneden çıkar çıkmaz, birliğinin karargâhına gitti

Donüş harcırahınızı mı istediniz?

Hayır. Tekrar görevimi almaya döndüm.

Hoş geldiniz, teğmen Cesaretiniz bize sağ kolunuzdan daha yararlı olacak

Harp sonrası Powell, tekrar ogretmenlige başladı ve 1867 de

Kolorado ovalarını geçip Pikes tepesine tırmanmayı tasarlıyorum Kimler benimle gelecek?

Bu araştırma gezisine Powell'in [illegible] rısı ve onaltı ogrencisi katıldı

Powell bolgeyle ilgili oyle ilginç şeyleri ortaya çıkardı ki, hukûmet emrine bir ekip vererek, Yeşil Nehir ve Kolorado Nehri kıyılarında bir araştırma gezisine çıkmasını istedi.

On bin km. daha gideceğiz Yolumuzun büyük bir kısmı Büyuk Kanyon'dan geçecek

1869 da bu araştırma gezisine başlanıldı Powell mola verdikleri yerlerin yakınındaki Kızılderili koylerine gidiyordu

O kâğıda niçin bir takım izler yapıyorsun?

Dilinizi ve âdetlerinizi kaydediyorum, Beyaz Reis. İnsanların yaşayışlarını bu şekilde inceliyorum. Yeryüzündekilerin birbirlerini daha iyi anlamalarına yardım edecek.

Powell Amerika'nın batısına da bir çok geziler yaptı. Kızılderilileri yakından inceliyebilmek için tek başına onlarla birlikte yaşadı .. Meydan ateşi başına oturup hikâyelerini dinledi

Evvel zaman içinde kuzeyden esen güçlü bir rüzgâr varmış

Yerlilerin danslarını ilgiyle gözledi.

Onlarla birlikte avlara çıktı Gelenekleri, efsane ve dilleriyle ilgili birçok kitaplar yazdı

Araştırmalarından oturu, Powell, Washington'daki Smithsonian Enstitüsüne atandı. 1902 de öldü.

Bugün Kızılderililer hakkındaki bilgilerimizin çoğunu Powell'e borçluyuz. Aynı zamanda, araştırmalarındaki titiz tutumuyla kendinden sonra gelen antropoloji bilginlerine de önderlik etti. Onlara insan topluluklarını incelemenin en iyi yolunun orada yaşamak olduğunu gösterdi.

Ünlü Antropoloji Bilginleri:

Johann Blumenbach (1750 - 1840). Bu Alman bilgini insanları Zenciler, Moğollar, Malayalılar, Kafkasyalılar ve Kızılderililer olmak üzere beş büyük ırka ayırmıştı.

Francis Galton (1822 - 1911) adlı İngiliz araştırmacısı Güney Afrika'nın insan ayağı girmemiş yerlerinde incelemeler yapmıştır.

Franz Boas (1858 - 1942) adlı Alman bilgini Eskimoların yaşayış ve dillerini araştırmak için bir süre onlar arasında yaşamıştır. Hiç bir ırkın diğerinden üstün olmadığına inanmıştı.

Margaret Mead (1901) adlı Amerikalı kadın bilgin de gözlemlerinin doğruluğu için Büyük Okyanus adalarında yaşıyan yerliler arasına katılmıştır.

Kardeşlerden Yazılar

HEYKEL

Misafir odamızda
Bir heykel vardır radyoda
Çekik mavi gözleri, daima uzaklarda
Küçük elleri ile, birşey tutmak ister
Havada
Uzar siyah saçları dökülür
Omuzlarına
Minicik ayaklarını almıştır
Altına
Yaslamış arkasını vazoya
Bir çiçek koklamakta...

Canan ÖNER

DERE

Niçin akmazsın dere;
Bizi sevmez misin dere,
Hepimiz özledik seni.
Yaz olunca; yıkanırız sularında,
Kış olunca buz tutarsın,
Sana küser pullu balıklar
Niçin bizi denizlere göturmezsin diye
Yaz gelsin, can gelsin;
Sana minik dere.

Aysel CANOĞLU

İSTEK

Solgun yüzlü çocuk
Koşup, oynamak ister.
Koşamaz, oynıyamaz.
Uçurtmasını bulutlara kadar
Yükseltmek ister.
Uçuramaz.
Kırları, çayırları çok sever.
Denizi, gemileri özler.
Solgun yüzlü çocuk.
Yaşamak ister,
Gülmek ister,
Rüyaları hakikat olsun ister.

Sıdıka DURMUŞ

AKVARYUMDAN DENİZE

Şimdi küçük bir akvaryuma bakıyorum.

Küçük balıklar hızlı hızlı yüzüyorlar. Sun'i yosunlara takılıyor, oradan kurtulmak için küçük yüzgeçlerini hiç durmadan çalıştırıyorlar. Anneleri onları azarlıyor. Cevap veriyorlar:

— Anneciğim ne yapalım? Denizde değiliz ki öyle rahat rahat yüzelim, öbür balıklarla koşmaca oynıyalım. Onlar gibi denizlerin derinliklerine, güneş ışıklarının yetişemediği yerlere gidelim. Yosunların tatlı ninnilerini dinliyerek uyuyalım. Taşların sallanışına uyarak dansedelim. Hadi anne şimdi, buradan sıçrıyarak çıkıp sınırı olmıyan denizlerde dolaşalım. Ve o vatanımızda ölelim.

Annesine yavrularının bu sözleri pek dokundu. Bir kere sıçradılar. Başaramıyacaklarını anlayınca kendilerini bıraktılar. Üzgün üzgün dolaşmaya başladılar.

Onların bu halleri bana pek dokundu. Yaşlı gözlerle oradan ayrıldım.

Mehmet DEMİREL
· Antalya

BEYAZ KURT

Selma ERSES

Evinde iki torunu bütün gün onu bekleyen, ihtiyar bir kadın yaşardı, bu köyde. Yüksek dağların arka yamaçlarında küçük bir tarlası vardı. Her sabah güneş doğmadan yola koyulur, akşamları da geç vakit dönerdi. Bütün gün tarlada bitki köklerini çapalar, çift sürerdi.

O akşam epey geç kalmıştı. Samanları demet yapıp, heybesini sırtına yüklemiş ve yola koyulmuştu. Güneş batmış, yollar iyice kararmıştı. Elindeki kalın sopasına dayanarak yavaş yavaş yürüyordu.

Bir ara, beyaz ve iri bir şeyin yanına yaklaştığını gördü. Karanlık bastığı için kurt mu yoksa köpek mi olduğunu farkedemedi. Elini uzatarak hayvanın başını okşadı.

— «Eğer köpek isen benimle gel,» dedi. «Eğer kurt isen yeme beni! Evdeki minikler anadan babadan yoksul, bir de ben ölürsem, yaşayamaz gayrı kuzucuklar.»

Hayvan, kadının eteğine burnunu sürdü ve onunla birlikte yürümeye başladı. İhtiyar yorulup durunca o da duruyor, ihtiyar oturunca o da dizi dibine oturuyordu.

Nihayet köye vardılar. İlk evleri geçince kadın, hayvanın başını tekrar okşayarak:

— «Hadi git aslanım, git!» dedi. «Buraya kadar geldiğin için teşekkür ederim. Bana da Allahaısmarladık!»

Hayvan anlamış gibi ters yüzü dönüp karanlığın içinde kayboldu.

İhtiyar kadın eve girdiğinde köy korucusunu içerde oturur buldu. Adam, onun elini öptükten sonra:

— «İyi ki geldin, nine,» dedi. «Seni çok merak ettik doğrusu! Haberin var mı, dağdan kurt sürüleri indi? Hele beyaz bir tane var, etrafı kasıp kavuruyor! Bir türlü vuramadık. Biraz gecikseydin seni aramaya çıkacaktık.»

— «Sakın demindenberi yanımda yürüyen, aradığınız kurt olmasın!» dedi kadın.

Birden bir tüfek sesi duyuldu. Koşuşmalar oldu ve kapı, hızlı hızlı vuruldu. Korucu hemen açtı.

— «Ne oldu, ne var?»

— «Beyaz kurdu vurduk, ağam!»

— «Hani nerde?» diye kadın öne atıldı. Titreyen dizleri üzerinde zorlukla duruyordu.

— «İşte, şuracıkta yatıyor!»

Elinde gaz lâmbası, eteklerini uçuran bir çeviklikle karanlığın koynundaki beyaz karaltıya yaklaştı.

Hayvan, gözleri yarı açık, yere boylu boyunca uzanmıştı. Dili sarkmış, göğsü hafif hafif inip kalkıyordu. Kirli beyaz tüyleri arasından pırıl pırıl kan akıyordu. Kadının kırışık eli kurdun vücudunda dolaştı.

— «Ne kadar vahşi olsan gene de iyi bir hayvandın,» dedi. «Bu halinle o kadar oğluma benziyorsun ki! Yuvasını korumak için her yanı kırıp geçiren, müdafaasızı koruyan sonra da bir düşman kurşununa kurban giden, oğluma. Eh, dünya bu işte!»

Birden korucu onun omuzuna dokundu,

— «Kalk nine, hava soğudu. Minicikler seni bekler. Gecikmeden karınları doysun bari. Değmez bu hayvana acıdığın.»

— «Nasıl değmez oğul! Bir bekçi gibi, tâ karşı dağdan bu yana kadar yanımda yürüdü durdu. Haniya bir saldıran olsa alim Allah parçalardı.»

Elinde lâmba, gözünde iki damla yaş, ayazda omuzları titriyerek, eski kapının mandalını kaldırdı.

TUHAF AMA GERÇEK

Fransa'nın kuzeybatı köşesine Bretonya adı verilir. Bretonya sahillerinde bulunan Mont Saint Michel ve Saint Malo adındaki yerlerin arasına rastlayan bir bölgede dolaşan gezginler deniz kıyısında ilginç ve aynı zamanda biraz korkunç bir manzara ile karşılaşırlar. Çünkü sahilin kayalık vahşi bir yerinde taştan oyulmuş dev gibi bir sıra korsan heykeli buralara sanki bekçilik eder.

Bunlar 16 ncı yüzyılda Bretonya sahillerine hükmeden Rotheneuf adındaki korsanları ve onların sadık adamlarını canlandırmaktadırlar. Yüzyıllar boyunca bu dolaylardan geçen gemilere saldırarak mallarını yağma eden ve etraftaki ticaret merkezlerine, liman şehirlerine kadar korku ve dehşet saçan Rotheneuf ailesi gitgide zenginleşerek burada adeta bir derebeylik kurmuştu. Fransız ihtilali sırasında kıral tarafını tutan Rotheneufler, bu devirdeki çarpışmalara katıldılar ve sonunda yenildiler, hem topraklarını hem de denizlere hükmeden gemilerini kaybettiler. Sonunda Rotheneuflerin reisi de batan gemilerden biriyle denize gömüldü ve bu korsan sülâlesi tamamen ortadan kalktı. Fakat Rotheneuf'lerin hikâyesi hâlâ daha halk arasında bir destan olarak devam etmektedir ve birçok kimseler korsanların reisinin bir deniz canavarı tarafından yokedildiğine inanmaktadır.

Bu asrın başlarında Bretonya sahillerinde yaşamakta olan Julien Fouéré adındaki bir Fransız papazı Rotheneuf korsanlarının destanını pek çok duymuş ve onların asırlarca bu bölgelere korku ve dehşet saçmasından pek etkilenmiş olacak ki, onların anıtlarını yapmaya karar vermiş. Boş zamanlarında deniz kıyısındaki kayalara, büyük bir sabır ve gayretle tarihe karışmış olan korsanların çehrelerini işlemeye başlamış. 25 sene süren bir çalışma sonucunda 100 m², lık bir alan üzerinde birçok korsan heykeli dikmiş. Hattâ efsanenin bahsettiği deniz canavarlarının anıtını yapmayı bile unutmamış. Kendine amaç edindiği bu büyük, işten başka hiç bir eğlence, hiç bir zevk tanımayan sanatçı papaz, kayalara oyduğu korsanların herbirinin yüzüne ayrı bir kişilik, ayrı bir anlam vermeyi de bilmiş ve gerçekten büyük bir yapıt meydana getirmiş.

Bu gün taş korsanlar Bretonya'ya gelen turistler için görülmeye değer sayılan özelliklerden biridir.

Akşama doğru güneş denize gömülürken Bretonya sahillerini bekleyen dev korsanlar üzerlerine vuran kızıl ışınların etkisiyle âdeta canlanırlar ve yüzlerindeki değişik anlamlar bütün belirli hale gelir. kimi merakla ufukları gözler, kimi öfkeli bakışlariyle seyirciyi urkutur, kimi alaylı gülümseyişi ile neşe saçar. Akşamın alacakaranlığı basarken hayata kavuşan bu destan kahramanları bu halleri ile sanki yeni bir deniz seferine hazırlanıyor gibidirler.

★

SINIRLİ YOLCULAR...

Londrada Trafik konuları üzerinde incelemeler yapan uzmanlar sinirli ve öfkeli taksi şoförlerinin müşterilerine ziyan verdiklerini anlamışlar. Çünkü şoför otomobilin kapısını öfke ile kapatınca taksi sayacının göstergesi kendiliğinden biraz ilerliyor ve masraf kaydediyormuş ve tabii ki bu masraf da müşterinin cebinden çıkıyormuş. Şimdi taksiye binen yolcular şoförü kızdırmamak ve sinirlendirmemek için ellerinden gelen gayreti sarfediyorlar.

★

ANAHTAR

Amerikada bir ceza evinde tutsak olan suçlulardan biri bir kolayını bulup kaçmıştı. Daha aramalar devam ederken günün birinde cezaevi müdürüne postacı bir paket getirdi Fakat posta ücretini alıcının ödemesi gerektiğinden hemen parasını da istedi Cezaevi müdürü merakla küçük paketi açınca, içinden bir anahtar çıktı. Bu bir süre evvel kaçan suçlunun hücresinin anahtarı idi. Suçlu onu cezaevi müdürüne iade etmişti. Fakat aksi gibi anahtar artık hiç bir işe yaramadı, çünkü tutsak kaçtıktan sonra cezaevi müdürü bütün kapıların kilitlerini değiştirmişti

★

REKLÂM ..

İtalyadaki Milano şehrinde zengin ve tanınmış kimselerin evlerine geceleri birisi giriyor, fakat bir şey çalmak şöyle dursun, ortalıktaki bir masanın veya dolabın üzerine gizlice bir kitap bırakıp gidiyordu. Polis bu kitapların hep aynı kimse tarafından yazılmış olduğunu farkedince gizli gece ziyaretlerinin sebebini keşfetti. Henüz tanınmamış olan bir yazar, yeni eserini tanıtmak ve yaymak için böyle garip bir yola başvurmuştu

★

GECİKME REKORU

İngilterenin Norwich şehrindeki bir halk kitaplığında yapılan bir sayım sonucunda, son yıllarda bir çok kitabın eksilmiş olduğu anlaşılmıştı. Bunun üzerine kitaplık müdürlüğü gazeteye şöyle bir ilân verdi: «Kitaplığımızdan kiralık kitap alıp zamanında geri getirmemiş olanlar bunları iki hafta zarfında geri getirirlerse, kendilerinden gecikme cezası alınmayacaktır.» Bu ilân etkisini göstermekte gecikmedi. Kısa zamanda kayıp kitapların çoğu kitaplığa geri getirildi. Okuma meraklılarından biri bunda da rekoru kırdı ve 99 kitap birden getirdi, bunların çoğu 1947 senesinde kitaplıktan kiralanmıştı...

★

ŞEFİN PANTOLONU

Birçok kimselerin rüyalarında karşılaştıkları gülünç bir durum geçenlerde bir İngiliz müzisyeninin başına geldi. Binlerce kişiden ibaret bir seyirci kütlesi karşısında 400 kişilik bir koroyu idare etmekte olan san'atçının birdenbire pantolonu gevşedi ve ağır ağır bacaklarından aşağı kaymaga başladı. Pantolon dizlerinin hizasına kadar gelince san'atçı durumunun farkına vardı ve koroyu idare ettiği değneği bir an bile indirmeden ve müziğe ara vermeden tek eli ile pantolonunu kavrayıp yukarı çekti. O sırada hemen bir iskemle getirip altına verdiler ve san'atçı müzigin bundan sonraki kısmını oturduğu yerden başarı ile yönetti.

★

HUYSUZ PANTERLER

Paristeki tanınmış Medrano sirkinde bir gösteri yapmak üzere ortaya çıkan panterler, günün birinde numaralarını yapmamakta ısrar ettiler ve aşırı bir huysuzluk gösterdiler. Vahşi hayvan terbiyecisi onlarla bir hayli uğraştı ise de, sözünü dinletip hayvanları harekete getiremedi. Nihayet bunun sebebi anlaşıldı. On sıralarda oturan seyirciler arasında panter kurkune benzemiş bir bayan oturuyordu. Hayvanlar bundan huylanmış olmalılardı. Gerçekten de seyirci kadın kurkünü çıkardıktan sonra panterler yatıştırılabildiler ve her zamanki gibi marifetlerini gösterip seyircileri eğlendirdiler.

YABAN ÖRDEĞİ

AYŞEN bir sevinç çığlığı atarak evin göle bakan serin tarafına doğru koştu. Zeyneple Bobi de peşinden segirttiler. Kız gölün sularına bir göz atınca birdenbire olduğu yerde durdu. Öteki bizimi alıp duramadığından çarpıştılar.

«Aaa!... Suya bak simsiyah olmuş!» diye bağırdı Ayşen.

Denizden sızan mazot ve diğer ağır yağlar Çekmece gölünün buz gibi sularını kara bulutlar gibi kaplıyordu.

Ayşen sulara atılmak istiyen köpeğini tasmasından tutup geri çekti.

«Yoo! Olmaz» dedi. «Gidemezsin, bütün gün seni yıkamakla mı uğraşacağız?»

Gemilerden, motorlerden dökülen bu koyu renkli yağ çok da pis kokuyordu. Kızlar yavaş yavaş kıyıda ilerliyorlardı. Dalgalar ölü balıkları gölün kıyısına atmışlardı. Ayşen birden durdu ve,

«A! Bak! Bir yaban ördeği!» diye sevinçle bağırdı. Hayvana iyice yaklaşıp bakınca bütün neşesi uçtu. Zira ördek öluydü. Az sonra bir tane daha gorduler, sonra bir daha, bir daha.....

Hepsi de ölmüştü. Zeynep önden koşup ölü ördekleri saymaya başladı. Ayşen pek üzulmuştu. Arkadaşı onun ağlamak üzere olduğunu anlayınca,

«Çok yufka yüreklisin» dedi. «Doğrusunu soylemek gerekirse ben de üzüldum ama ördekler olmüş diye de oturup goz yaşı dokemem. Olan olmuş bir kere, ağlaman hiçbir şeyi değiştirmez ki!»

Ayşen arkadaşına hak veriyordu ama hayvanları çok sevdiginden kara kara duşunmekten de kendini alamıyordu. Ördeklerin ölümüne sebep olanları

içinden suçlayıp dururken Bobi'nin ipini gevşetmişti. Hayvan da fırsattan faydalanıp ileri fırlamıştı. Bunun üstüne kız da arkasından koştu. Köpeğin tasması siyah yağa bulanmış bir kütüğe takılıp kaldığından daha ileri gidemedi. Ayşen ipi yakalamaya çalışırken kütüğün altında bir kıpırdanma farketti. Bu bir yaban ördeğiydi. Deli gibi tüylerini gagalayıp duruyordu.

Kız hem onu hem de köpeği kıyıya çıkardı. Zeynep ayakkabısının ucuyla ördeğe dokununca, Ayşen hemen,

«Yapma, zavallının canını bir de sen yakma,» diye arkadaşının koluna yapıştı.

Bir yandan da, «Şimdi seni kurtarırım yavru,» diye söyleniyordu.

«Onu kendi haline bıraksan daha iyi olur» dedi Zeynep. «Baksana nasıl olsa ölecek.»

Fakat kız onun sözlerine aldırış etmedi. Ördeği yapraklarla silip temizledi ve yerden aldığı bir gazeteye sararak evin yolunu tuttu.

Yolda arkadaşı böyle bir şeye kalkışmasının doğru olmadığını söyleyip durdu. Kızın amacı hayvanı evde iyice temizlemekti.

Eve varınca Ayşen, hemen bodruma indi. İlkin köpeğinin ayaklarını sabunla yıkadı. Kurulayıp onu bir kenara çektikten sonra ördeğe döndü. Paçavralarla silmekle hayvanın tüyleri temizlenmiyordu. Bir ara gözüne babasının marangoz tezgâhı altındaki talaş yığını ilişti. Avucunu doldurup hayvanın üstüne sürdü. Bütün yağın talaşa geçtiğini görünce, onu bu şekilde temizlemeye karar verdi. Bu arada ördek ikide bir kızın elini kolunu ısırıp duruyordu. Zeynep hayvanın gagasını tuttu öteki de üstünü talaşla güzelce ovuşturdu. Sonra kovaya sokup sabunladılar. Havluyla güzelce kuruladılar. Zeynep hayvanın, sağlam olup olmadığını anlamak istiyordu. Yukarı çıktılar. Banyoyu suyla doldurup ördeği içine bıraktılar. Hayvancağız acı acı bağırarak kurşun gibi suyun dibine battı. Kızlar hemen onu sudan çıkarıp tekrar üstünü kuruladılar.

«Çok garip doğrusu,» diye söyleniyordu Ayşen. «Benim bildiğim ördekler suya batmaz. Bunun bir şeyi var herhalde. Üstüne düşmeyelim. Böyle şeyleri babam bilir. Gelince sorup ona göre hareket edelim.»

Kız ördeğe Kuzgun adını takmıştı.

Baba eve gelince ilkin ördeği güzelce inceledi. Sonra mazotu temizlemek için ne yaptıklarını sordu.

Ayşen herşeyi inceden inceye anlatınca, genç adam başını salladı ve,

«Sabun v.s., hayvanın üstündeki doğal yağı silip süpürmüş. Tüylerinde yağ kalmadığı için batıyor. Ama üzülme eğer ölmezse, birkaç güne kadar bir şeyciği kalmaz.»

«Ölmezse mi?» diye kız küskün küskün söylendi. «İyice yıkayıp temizledik. Sapsağlam oldu. Niçin ölsün?»

Baba derin derin içini çekerek,

«Belli olmaz,» dedi. «Ördekler sık sık tüylerini gagalarlar. Bu arada sindirim sistemini bozan o ağır yağlardan da yutmuş olabilir. Sonra, başka bir şey daha var. Yaban ördekleri tutsaklığa dayanamazlar. Ne yerler ne de içerler. Kimbilir belki bu da ölmek üzere. Zira

bunlar çok gürültücü olurlar. Baksana seninkinin sesi soluğu çıkmıyor.»

Kız, «Ölmesin, ölmesin, ne olur yaşasın, babacığım.» diye sızlanmaya başladı.

Baba, kıza üzülmemesini, beklemekten başka elden bir şey gelmediğini eğer verilenleri yerse korkulacak bir şey olmadığını söyledi.

Ayşen o gece belki on defa bodruma inip hayvanın ne yaptığını kontrol etti. Her defasında büyük bir heyecanla iniyor ümitleri kırılarak yukarı çıkıyordu. Çünkü Kuzgun hiç kıpırdamadan olduğu yerde duruyordu

Sabahleyin yine bakmaya gittiğinde Bobi ördeğin üstüne yürüyüp havlamaya başladı. Hayvan yerinden kıpırdamadan bir kaç defa inledi.

Ertesi gün ördeğin yine hiç bir şeye dokunmadığını gördü. Bu arada kız çeşitli ansiklopediler, kuşlarla ilgili kitaplar karıştırıp hayvanın derdine bir çare bulmaya çalışıyordu. Ama bütün çabaları boşa gitti Hiç birinde öğrenmek istedikleri yoktu. Bir gün daha geçti. Kuzgun halâ hiç bir şeye ağzını sürmemişti.

Dördüncü gün kız daha fazla dayanamadı. Bir parça ekmeği süte batırıp zorla hayvanın ağzına soktu, Ördek başını iki yana sallıyarak ekmekleri iki yana saçtı. Bunun üstüne Ayşen oturup hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Az sonra anne Ayşen'e çıkıp bahçede oynamasını söyledi. Kız gitmek istemeyince anne zorladı Baba da işe karışınca Ayşen şüphelendi Hemen.

«Yoksa Kuzgun'u mu keseceksiniz?» diye atıldı.

Baza kıza hayvanın yavaş yavaş ölmesine göz yummaktansa acılarına bir son vermenin en uygun yol olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

«Mutlaka mazot yutmuş. Kimbilir ne kadar sancı çekiyor. Hayvanın günlerce acı çekerek ölmesini istemezsin değil mi?» deyince kız babasının ördeği kesmesine razı oldu. Biraz daha zaman kazanmak amacıyla bu işi akşam yemeğinden sonra yapmasını şart koşmuştu.

Sofradan kalkar kalkmaz Ayşen hemen bodruma koştu. Kuzgun bir köşeye büzülmüştü, Işık altında tüyleri pırıl pırıl yanıyordu. Az sonra babasının ayak sesleri duyuldu. Kızın yüreği kut küt atıyordu. Kapı açılınca da başı dönmeye başladı. Babasıyla birlikte Bobi de içeri daldı ve ördeğin üstüne havlamaya başladı. Kuzgun şöyle bir etrafına bakındı. Sonra kızgın kızgın bağırarak köpeğe saldırdı ve burnunu gagaladı. Köpek acı acı bağırarak merdivenlere koştu.

Kuzgun köpeği uzaklaştırdıktan sonra kanatlarını çırparak tekrar bağırdı ve iki yana yalpa vura vura yem kabına doğru yürüdü.

Ayşen sevinçten ölecekti.

Baba hayvanın kefeni yırttığını söyledi. Evdekiler adetâ bayram yapıyorlardı.

Bir kaç gün içinde Kuzgun çok değişti. Bağırıp çağırarak etraftan ilgi toplamaya çalışıyor, önüne konulanları göz açıp kapayıncaya kadar silip süpürüyordu. Bu arada Bobi'ye hiç rahat vermiyordu.

Nihayet anne bir gün hayvanın yaptığı zararlara dayanamıyarak kızı yanına çağırdı.

«Yavrum,» dedi. «Kuzgunu ölümden kurtarmakla çok büyük bir iyilik yaptın. Ama bu yetmez. O bir yaban ördeği. Serbest yaşamaya alışmış. Onu eve kapatmakla tabiat kanunlarına karşı gelmiş oluyorsun. Hayvan sıkıntıdan ne yapacağını bilemiyor. Oraya buraya saldırıyor. Yakında sağlığı da bozulabilir. Artık onu salıvermelisin.»

Kız bir süre derin derin düşündü. Annesi her bakımdan haklıydı. Ayağa kalkarak:

«Peki,» dedi. «Yalnız Zeynebi çağırayım da bu işi de beraber yapalım.»

Kızlar ördeği dışarı çıkardılar. Kuzgun ellerinden kurtulmak için kanatlarını çırpıyordu. Az sonra hayvanı havaya fırlattılar. Arkasından

«Allahaısmarladık Kuzgun,» diye bağırışıyorlardı. Hayvan kuvvetli kanatlarını bir iki defa çırptıktan sonra yükseldi. Evin üstünde bir daire çizdi sonra da keyifli keyifli bağırarak göle doğru hızla yol almağa başladı.

Güneş Her zaman Dost Değildir

Bu sene yaz biraz geç geldi. Geçen gün çoluk, çocuğu aldım, güzel, tenha bir plâja gittim. Daima tedbirli oldum, güneşte usulünce yandım, denizde çok kalmadık. Başımda, kolumda soğukla yattığımı gören arkadaşım:

— Hayrola Kâmran, bu ne biçim yanma, sen hâlâ güneşten korkuyorsun, dedi.

— Dostum ben ilk yanıyorum, sonra sarışınım, güneşin iki taraflı kılıca benzediğini bilirim, fazla kalırsam çarpmasından korkarım.

— Biz de ilk giriyoruz, bak çocuklarıma yazın tadını nasıl çıkarıyorlar! Tabiattan korkma, cesur ol, bol bol yan, bol bol denize gir diye koşarak kendisini sulara attı. Akşam eve döndük, yatacağımız zaman telefonum çaldı.

— Alo! Kâmran Bey.

— Benim efendim, ah! Siz misiniz tanıdım, hayrola.

— İki çocuğum da istakoz gibi yanmış, ateşleri 40, baygın yatıyorlar, meğer ne kadar haklı imişsin, ne olur bize kadar bir gelsen.

— Merak etme, şimdi geliyorum.

Biri 10, diğeri 12 yaşlarındaki her iki çocuğu da baygın yatıyorlar, anne, büyük anne hıçkırıklarını tutamıyor

— Birşeyler yapın, kurtarın, diye yalvarıyorlardı.

Ateş çok yüksek, şuur yok, sorulanları ne anlıyorlar, ne de cevap veriyorlar Derhal soğuk banyoya soktum, iğneler yaptım, bol su içirdim, tansiyonları fazla düşmediği için:

— Yaşayacaklar, dedim.

Allahın sevdiği kullar imiş, tam 8 saat uğraştım, sabah saat 9 da gözlerini açtılar ve konuşmağa başladılar.

— Denizde, güneş altında kaç saat kaldınız?

— Sabahtan, akşama kadar

— Olmadı

Ben her sene bu mevsimde güneşte usulünde yanmayı üşenmeden yazarım. Cıldınız beyaz, gözleriniz açık renkli mi? Aman güneşe dikkat sizleri çarpmasın; zira bu tipler, esmerlerden daha fazla güneşe tepki gösterirler. İster esmer, ister sarışın olun yanmayı yavaş yavaş yapın, evvelâ 3 dakikadan 5 dakikaya sonra 10 dakikadan yarım saate çıkın, bundan fazla güneşte durmayın, gölgeye çekilin, serinleyin, mümkünse bir duş yapın.

— Güneş çarpınca ne olur, insan ölür mü Doktor amca?

— Evet, şiddetli sıcak yahut güneş çarpmalarında insanları kurtarmak çok güçtür. Güneş çarpınca ateş 39 - 40 a yükselir, baş ağrır, mide bulanır, göz kararır, hattâ beyin kanar, bunlar ağır vakalardır, hatırdan çıkmamalıdır.

— Biz şimdi ne yapacağız

— Sizler oldukça ağır bir darbe yediniz, istesenize de bir hafta yataktan kalkacak kuvvetiniz yoktur.

— Doğru. Peki, insanlar neden plâjlara koşuyorlar?

— Güneşten faydalanmak için. Yukarıda saydığımız mahzurlarına rağmen, güneş bir nimettir. Onun girdiği yere hekim uğramaz. Güneşteki ultraviole ışınları, kemikleri kuvvetlendirir, derideki «EOGOSTERİN» denen yağlı maddeyi D vitamini haline getirir, bu vitamin kana göç ederek, kemiklerdeki kireçle fosforun birleşmesini sağlar, raşitizm denen kemik hastalığını önler. Güneş vücuttaki elektrik voltajını arttırır, sinir sistemini canlandırır, vücudun müdafaa askerleri olan beyaz yuvarları arttırır, mikropların çabuk yok edilmesine yardım eder. Hülâsa güneş canlılık verir, insanı dinlendirir, iştah açar, kuvvet sağlar. İş ondan usulünde yanmasını bilip istifade edebilmekte.

— Biz de iyileştikten sonra dediğiniz gibi yanacağız Doktor amca.

Dr. Kâmran ŞENEL

Hain Sürücü

PİLOT Tom, Miyapor racasını uçağıyla birkaç defa İngiltere'ye götürmüştü. Kendisinden pek hoşlanan raca onu bir kaplan avına davet etti.

Tom, Hindistan'da çok iyi karşılandı. Raca onu sarayında kırallar gibi ağırladı. Ertesi gün kaplan avına katılacak avcılarla tanıştırdı. Av ve avcılık hikâyeleri kısa bir zamanda aralarındaki çekingenlik buzlarını eritti. Birden dışardaki fillerin boğuk bir borazanı andıran bağrışmalarıyla kendilerine geldiler.

«Fillerin hiç bir şeyi unutmadıklarını işittim.» dedi Tom. «Acaba doğru mu?»

Raca gülümsiyerek,

«Bir bakıma doğru» dedi. «Kendilerine yapılan iyiliği, dostça bir hareketi gerçekten unutmadıkları çok görülmüştür.»

Ertesi sabah, erkenden av kafilesi racanın bahçesinde toplandı. İnsanların yanında dev gibi duran filler sıralanmışlardı. Sakin, etraflarına bakarak bekliyorlardı. Her birinin üstünde, avcıların oturacağı üstü örtülü minik bir oda şeklinde bir tahtıravan vardı. Yanlarında Hintli fil sürücüleri duruyordu.

Avcılar sürücülerin yardımıyla fillerin sırtındaki yerlerini alıyorlardı. Yiyecek ve cephane ile dolu olduğu için Tom'un tahtıre-

Yunus Balığı

Bir daha sirk'e gittiğinizde palyaçolara iyice dikkat edin. Yüzlerine bir kulaklarından öbürüne uzanan sırıtan bir ağız boyanmıştır Yunus balığına da «Denizlerin Palyaçosu» denilebilir. Zira kocaman ağzı hayvana her zaman gülüyormuş görünüşü verir. Üstelik, yunuslar daima sirk gösterisine çıkmış gibidirler. Türlü türlü oyunlar yaparlar. Dalarlar, sudan dışarı fırlarlar, takla atarlar, oyundan hiç bıkıp usanmazlar.

Bu şekilde eğlenirken, bir yandan da çok önemli bir iş yapmakta, havadan yaşamalarını sağlıyan oksijeni almaktadırlar.

Bir deniz hayvanı olduğu halde yunuslar gerçek balık değildir. Onlar gibi solungaçları yoktur Solunumu ciğerleriyle, havadan aldıkları oksijenle yaparlar. İşte bir su yüzeyine çıkmalarının temel sebebi budur.

Balık dediğimiz halde bunlar memeli hayvanlardır. Yumurtayla çoğalmazlar. Yavrularını doğururlar ve sütle beslerler.

Yunuslar, tek tek değil de toplu olarak dolaşırlar. Gemilerin peşine düşmeye veya onlarla yarış etmeye bayılırlar. İlkin geminin kendilerini geçmesini beklerler, sonra sanki gemidekilere daha hızlı gidebileceklerini ispatlamaya kalkışmışcasına ileri atılırlar.

Yavru yunus doğduğu zaman boyu 90 cm. ka-

vanında başka kimse yoktu. Sürücü fili kendisine doğru getiriyordu. Birden, kocaman hayvan başını çevirdi hortumuyla Hintliye dokundu az kalsın adamı yere yıkacaktı. Yerli öfkeden küplere binmişti. Kızgın kızgın bağırarak sopasını olanca gücüyle hayvanın kulağına indirdi.

Tom dayanamamıştı.

«Dur! Yapma!» diyerek Hintliyi omuzlarından tuttu. «Hayvanlara böyle canavarca davranılmaz.»

«Peki efendim» diyerek adam geri çekildi. Genç havacı filin sırtına tırmanırken sürücünün düşman bakışlarını ve,

«Ben sana gösteririm» diye diş bileyişini farketmişti .

Yarım saat kadar sonra ormana girdiler çok geçmeden de öncüler bir kaplan izi yakaladılar. Avcılar hemen dört bir yana yayıldılar. Tom'un sürücüsü fili kuzeye doğru götürüyordu.

Az sonra öncülerin sesleri zayıflamaya başladı. Sonunda derin bir sessizliğe girdiler. Filin ayak seslerinden başka en ufak bir gürültü bile duyulmuyordu. Tom kaşlarını çattı. Av kafilesinden uzaklaştıklarını seziyordu. Hintli'ye av bölgesinden ayrıldıklarını söyleyince adam heyecanlı heyecanlı,

«Hayır» dedi. «Bak! Kaplan izi.»

Tom hemen yere atladı ve izleri yakından inceledikten sonra,

«Bunlar otomobil izine benziyor» diye söylendi.

Birden yerli dikkatle kulak kesildi.

«Dinle» diye fısıldadı. «Kaplan bağırıyor. İlerliyelim. Sen önden git, ben fille arkadan gelirim.»

Tom eli tetikte, büyük bir dikkatle yürümeye başladı.

Epeyce gittiler ve bir açıklığa vardılar. Tom neye uğradığını şaşırdı. Birdenbire kendini havada buldu. Çırpındı, silkindi ama hortum vücuduna öylesine sımsıkı dolanmıştı ki, kurtulması imkânsızdı. Yerde Hintli sürücü avazı çıktığı kadar bağırarak elindeki sopayı hayvanın orasına burasına gelişigüzel indiriyordu.

Fil başını döndürerek Tom'u usulca ortadaki açıklığın ötesindeki ağaçların dibine bıraktı. Pilot gözlerini uğuşturup etrafına bakınca donakaldı: Fil yerli sürücüyü de tıpkı kendisi gibi havaya kaldı-

Çok Şakacıdır...

dardır Anasından emdiği sütle beslenir ve çok kısa zamanda babasının boyuna ulaşır

Yeni doğan yavrunun anasına bir şey olursa, yavruya diğer dişi yunuslar bakar ve onu tehlikelerden korurlar.

Yavru yunuslar da yetişkinler gibi pek meraklıdırlar Hemen eğlenceye düşkünlüklerini ortaya koyarlar Örneğin beş haftalık bir yavru balıkların barındığı bir mağarada kendine güzel bir oyun bulmuştu.

İlkin sivri burnunu mağaraya uzatıp balıkları mağaranın dibine kaçırıyor sonra daracık yere sıkışan balıkların teker teker kuyruklarını ısırarak zavallıları deliye döndürüyordu.

Yunuslar oldukça sakin, yumuşak başlı hayvanlar olmakla beraber denizlerdeki diğer canlıların kendilerini ezmelerine fırsat vermezler. En ufak bir saldırganlık karşısında hemen iş kocaman ağızlarındaki sivri dişlere düşer.

Yunusların, boğulmak üzere olan bir kimsenin etrafını çevirerek onu köpek balıklarından korudukları ve kıyıya çıkardıkları söylenir Bu oyunun, tez canlı yaratıkların baygın insanları kıyıya sürüklediklerı görülmüşse de bu işi gerçekten can kurtarma kaygusuyla yapıp yapmadıkları kesin olarak bilinmemektedir Yani bu da onların sayısız oyunlarından biri olabilir.

rıp açıklığın tam ortasına atıvermişti. İşin garibi adam yere gömülüyordu. Toprak onu yutuyordu.

Adam,

«İmdaat, imdaat, kurtarın beni» diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Çırpındıkça bataklık fokurdıyarak onu içine çekiyordu.

«İşe bak» diye söylendi Tom. «Eğer fil beni hortumuyla buraya bırakmasaydı şimdi ben çamurların içinde olacaktım. Demek sürücü bataklıkta kaybolmam için beni buraya getirmiş. Hayvan onun bana kötülük yapmasına razı olmadı.»

Çarçabuk bu düşünceleri bir yana bırakıp Hintliyi kurtarma yolları araştırmaya koyuldu. Bir ağaçtan kalın bir dal kesti yüzükoyun yere yatıp dalı yerlinin açılıp kapanan avucuna uzattı. Adam kurtulmak için çabalayıp duruyordu. Tom dalı öylesine büyük bir kuvvetle çekiyordu ki, kısa bir sürede beli kopacakmış gibi ağrımaya başladı. Ne var ki, yerli çırpındıkça büsbütün çamura gömülüyordu.

Tom kan ter içinde kalmıştı. Ne yapacağını da bilemiyordu. Bir ara başını çevirip arkasında bir kale gibi yükselen hayvana baktı. Boğuk boğuk file seslendi. Yerinden kıpırdamıyacağını sanıyordu. Hayvanın kendisine

(Devamı Sh. 48 de)

Doğan Kardeş YAYINLARI

GÜZEL KİTAPLAR SERİSİ

Willhelm Tell	1000
Bufalo Bill	1000
Tabiat Ana Anlatıyor	1000
Duygulu Dostlar	1000
Gümüş Kanat	1000
Kurtları Yıldıran Kış	1000
Dede Korkut Masalları	1000
Hayvan Hikâyeleri	1000
Kurt Kanı	600
Kon Tiki	250

DÜNYA ÇOCUK ROMANLARI

Az Gittim Uz Gittim	500
Evvel Zaman İçinde	500
Buyük Yazarlar ve Şaheserleri	500
Aslan	500
Küçük Lord	[illegible]
Leylek Dede	400
Gözlüklü Kedi	400
Bir Varmış Bir Yokmus	400
Baharı Getiren Kırlangıç	400
Sincaplı Kız	400
Çocuklar İçin Görgü	350
Gri Şapkalı Adam	300
Yaşanmış Hikâyeler	300
Çitlembik	300
Issız Adada Bir Yıl	300
La Fonten (Orhan Veli)	250
Sıcak Ülkeler Doktoru	200

FAYDALI KİTAPLAR

Nedir? Neden? Nasıl? No. 1	400
Nedir? Neden? Nasıl No. 2	[illegible]
Eşyaların Hikâyesi	300
Yazının Hikâyesi	300
Saatin Hikâyesi	250
Işığın Hikâyesi	200

BİLMECE BULMACA

Resimde gördüğünüz iki kardeş bahçelerinde çeşitli sebzeler yetiştiriyorlar. Fakat bütün bu sebzelerin sadece toprak altında kalan kısımları yenebiliyor İki kardeş sebze toplamak için bahçeye çıktıklarında toprağın üstündeki yapraklardan sebzenin cinsini ayırt etmek zorundadırlar. Acaba sizler de hangi yaprakların hangi köke ait olduğunu bulabilir misiniz?

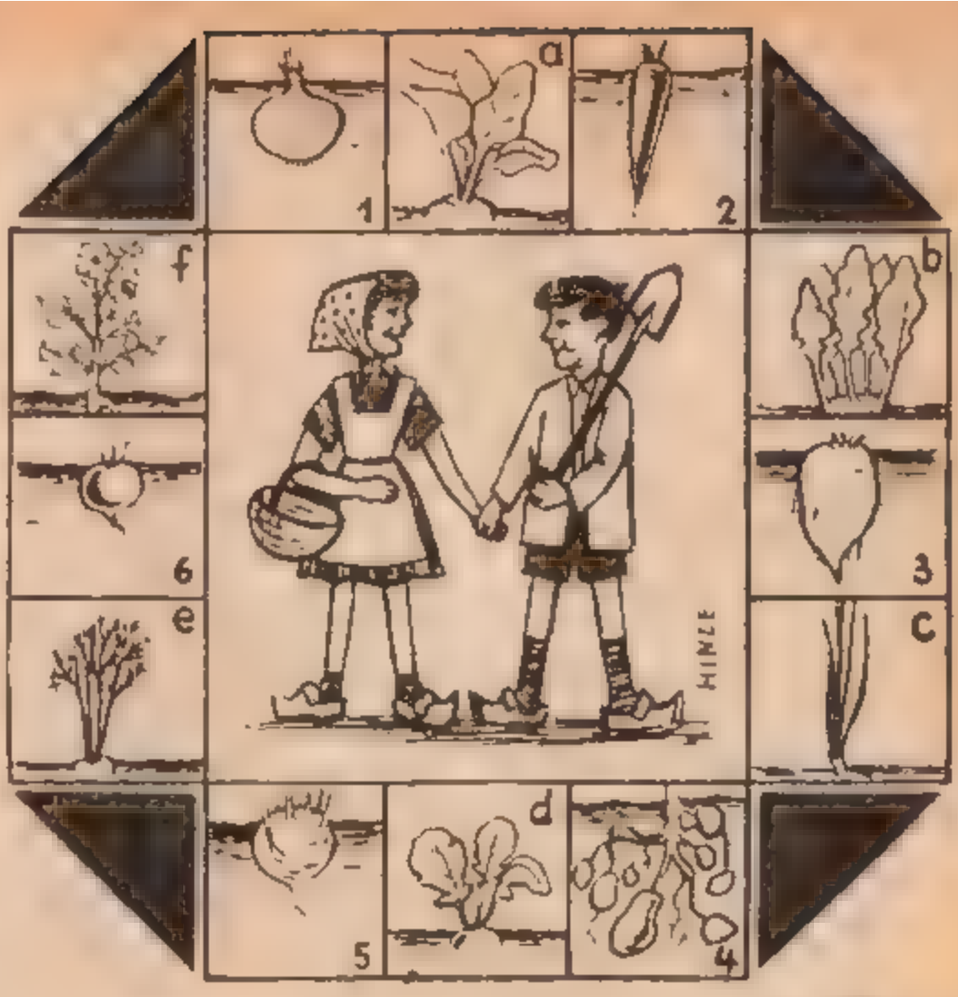

Çözüm: 1 - c, 2 - e, 3 - d, 4 - f, 5 - b, 6 - a

★

Bir mahallede 105 tane ev var. Bu mahallenin dört sokağından ikincisinde, birincidekinin iki katı kadar ev var. Üçüncü sokakta, ikinci sokaktakinin 2 katı kadar ve dördüncü sokakta da üçüncü sokaktakinin 2 katı kadar ev bulunuyor. Acaba her sokakta kaçar ev var?

Çözüm: 1. sokak = 7 ev, 2. sokak = 14 ev, 3. sokak = 28 ev, 4. sokak = 51 ev

★

Bu resimde gördüğünüz insanların herbiri bir işle uğraşıyor. Acaba duruşlarından, ellerinde resimde bulunan araçlardan hangisini tuttuklarını çıkarabilir misiniz?

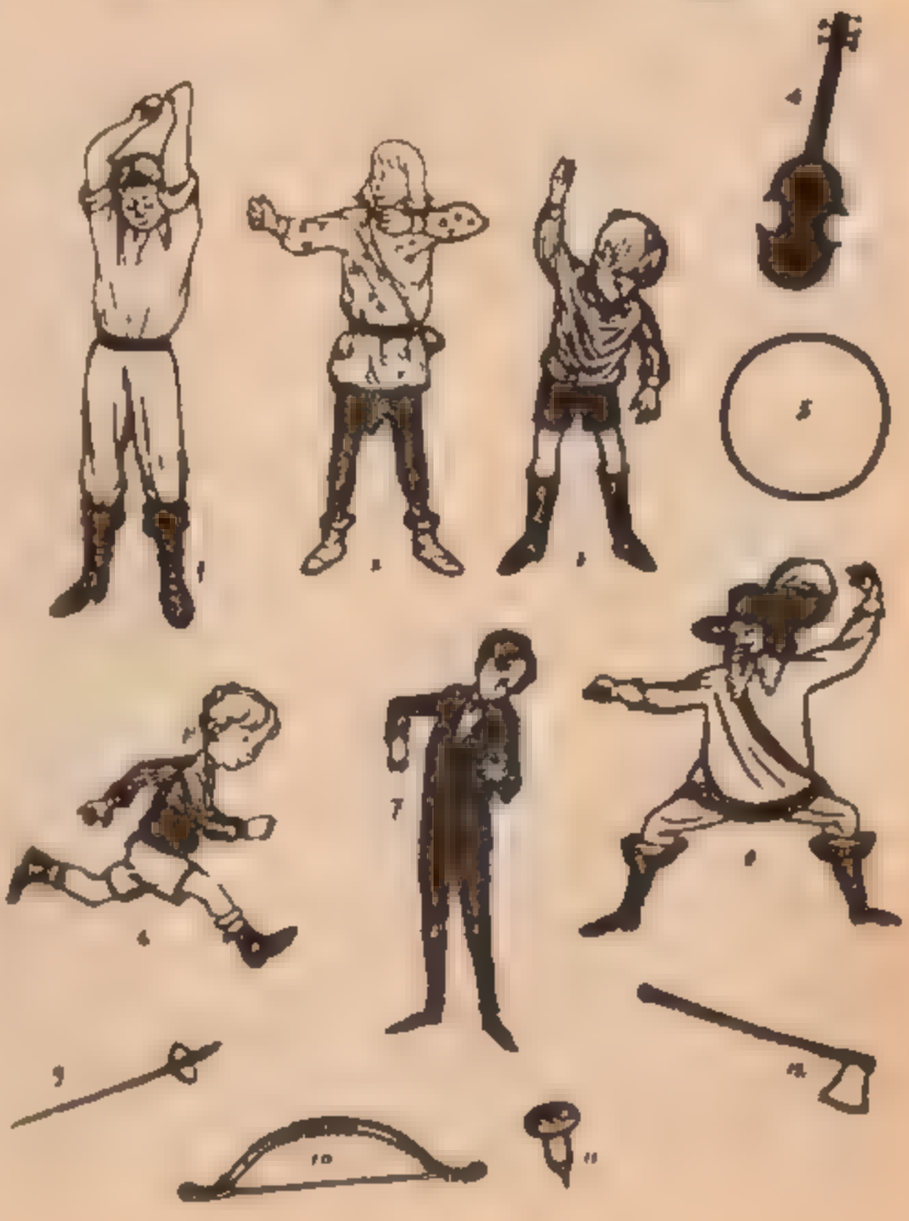

Çözüm: 1=12 2=10 3=11 4=5 5=7 6=8 7=4 8=9

Bir Bilgi Masalı

Sabun Kirleri Nasıl Temizler?

Su dolu bir tabağa bir parça talk pudrası dökmekle şaşırtıcı bir deney yapacaksınız

BİR varmış bir yokmuş Mehmet adlı bir çocuk varmış. Çocuğa özel bir dadı bakarmış. Dadı, Mehmet'in tertemiz olması için uğraşırmış. Bu yüzden de durmadan çocuğun ellerini, yüzünü, ayaklarını, boynunu hattâ kulaklarını yıkarmış. Lâf aramızda, bu Mehmet temizliği pek sevmezmiş. Bir gün, dayanamamış ve şöyle söylenmeye başlamış:

«Dadıcığım, biz ikimiz birbirimize hiç benzemiyoruz. Sen temiz ve serin olunca rahatlıyorsun halbuki sıcacık, kirli olmak da benim hoşuma gidiyor.»

Mehmet çok akıllı bir çocukmuş. Etrafında gördüğü şeylerin nedenlerini öğrenmeden rahatlıyamazmış. En çok kullandığı madde olan sabunun kendisini nasıl temizlediğini merak etmiş ve hemen dadısına sormuş:

«Dadıcığım, sabun neden ellerimi temizliyor?»

Kadın,

«İşte öyledir, yavrum» demiş. «Sabun temizler.»

Tabiî bu cevap çocuğun merakını gidermemiş, bu defa annesine sormuş.

Genç kadın,

«Aman Mehmet sen de durmadan soru sorarsın. Görmüyor musun şimdi işim var. Haydi çık balıçede oyna» diye onu başından savmış.

Anne yıllardır kullandığı sabunun kirleri nasıl temizlediğini hiç merak etmemiş, çocuğunun böyle şeylerle uğraşmasını da hiç hoş karşılamamış. Çocuk hem dadısından, hem de annesinden bir cevap alamayınca aklına takılan fikri bir yana atmamış; zira Mehmet'in bütün araştırmacılarda bulunması gereken bir huyu varmış, tuttuğunu koparmak, yani yılmadan, güçlüklerden kırılmadan ele aldığı şeyi sonuçlandırmak.

Mehmet yemekten sonra babasının yanına gidip aynı şeyi bu defa da ona sormuş.

«Baba, acaba sabun kirleri nasıl temizler?»

Baba birkaç defa öksürdükten sonra,

«Hımm» demiş. «Sabun kirleri nasıl temizler öyle mi? Basbayağı temizler işte. Hem sonra sen ne diye daha oturuyorsun? Haydi yatağına, çok geç oldu.»

Acaba siz de böyle etrafınızdakilere kimsenin cevaplandıramadığı sorular sordunuz mu? Doğrusu insanın aklını kurcalıyan şeyin sebebini öğrenememesi gerçekten çok fena. Sonra, bazı soruların cevapları çok ilgi çekicidir. Birçok şeylerin nedenlerini kitaplarda bulabilirsi-

niz. Evlerde bu türlü kitapların, özellikle iyi çocuk ansiklopedilerinin bulunması gereklidir.

Yalnız ne var ki, bazı soruların cevaplarını en ince noktalarına varıncaya kadar kitaplarda da bulmak mümkün değildir.

Ben de meraklılık bakımından küçük Mehmet'e benziyorum. Şu sabun meselesine aklım takıldı kaldı. Kitaplarda da öyle geniş, her şeyi aydınlatıcı cevaplar bulamadığım için aklımı kurcalayan şeyleri deneyle yaparak kendi kendime bulmaya karar verdim. Bilginler, araştırıcılar da yeni buluşları bu yoldan giderek ortaya çıkarırlar. Mutlaka çoğunuz ilerde iyi birer araştırmacı, bilgin olacaksınız. Öyleyse haydi gelin şimdiden bir takım deneylere başlıyalım. Tabii bunlar şu sabun konusuyla ilgili olacak.

İlkin temiz bir yemek tabağı alın. Ağzına kadar soğuk temiz suyla doldurun. Sonra, suyun üstüne hafifçe talk pudrası dökün. Bir parmağınızı ıslatıp, sabun kalıbına sürün ve tabağın bir kenarından hafifçe suya dokunun. Hayret! Ne oldu iyice görebildiniz mi? Hiç bir şeyi gözden kaçırmamak için suyu dökün deneyi tekrarlayın.

Ne gördüğünüzü biliyorum. Sabunlu parmağınızı suya değdirince talk tozu geriye doğru itildi, değil mi? Sonra da bir parça sabun eriyip suda yayıldı. Ama şeker erirken olduğu gibi dibine doğru gitmedi de yüzeye yayıldı. Acaba niçin? Nedenleri bulabilmek için bir takım temel bilgilere dayanmanız gerekiyor.

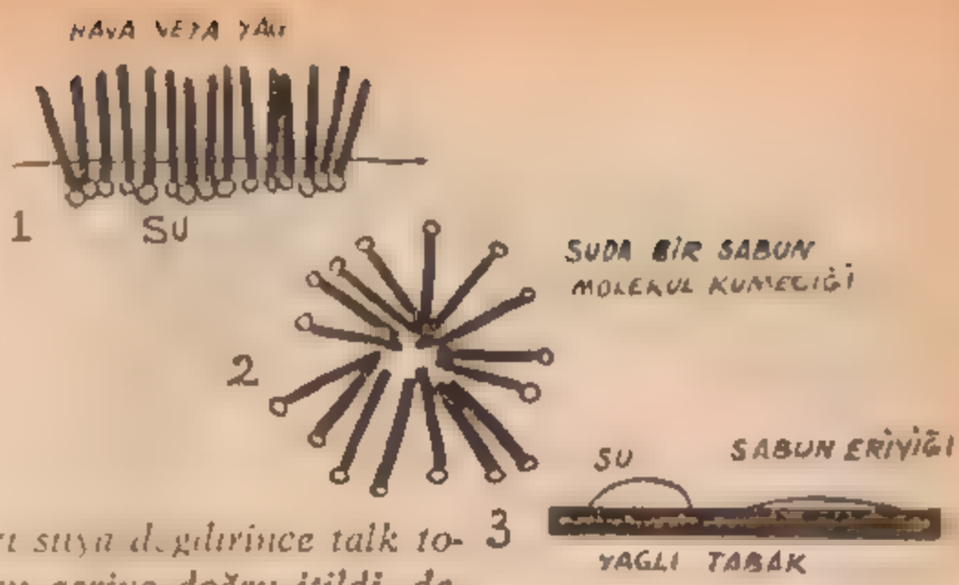

Diğer maddeler gibi sabun ve şeker de molekül denilen küçük parçaların bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Toz şekerin bir taneciğini gözünüzün önüne getirin. İçindeki moleküller bir tuğla duvardaki tuğlalar gibi son derece düzenli bir şekilde yerleşmiştir. Ne var ki, bunlar gözle görülmez. Hattâ mikroskopla bile görülemiyecek kadar küçük olanları da vardır. Yalnız bilginlerin araştırmalarından her maddenin moleküllerinin kendine özgü bir biçimi olduğu kesin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Hele sabun molekülünün biçimi çok ilgi çekicidir. Sabunun temizleyici özelliği de moleküllerin yapısından ileri gelmektedir.

Her sabun molekülü baş ve kuyruk diyebileceğimiz iki kısımdan meydana gelmiştir. Bunu bir bakıma kurbağa yavrusuna benzetebiliriz. Yalnız, bu başla kuyruk birbirine taban tabana zıt şeylerden hoşlanırlar. Örneğin sabun molekülünün başı suyu çok sever. Kuyruğu ise sudan nefret eder, o da yağa bayılır. Bu kısım suda erimiyen, bildiğimiz mumun büyük bir kısmını meydana getiren parafin maddesinden yapılmıştır. Mumu suya sokunca ıslanmadığını çok iyi bilirsiniz.

Şimdi dönelim deneyimize. Sabun kalıbından parmağınıza aldığınız sabun molekülleri elinizi suya değdirince yüzeye dağılırlar.

Yalnız bunların duruşu hayli ilginçtir. Şekil 1'de gördüğünüz gibi başları suyun içinde, kuyrukları

(Devamı Sh. 48 de)

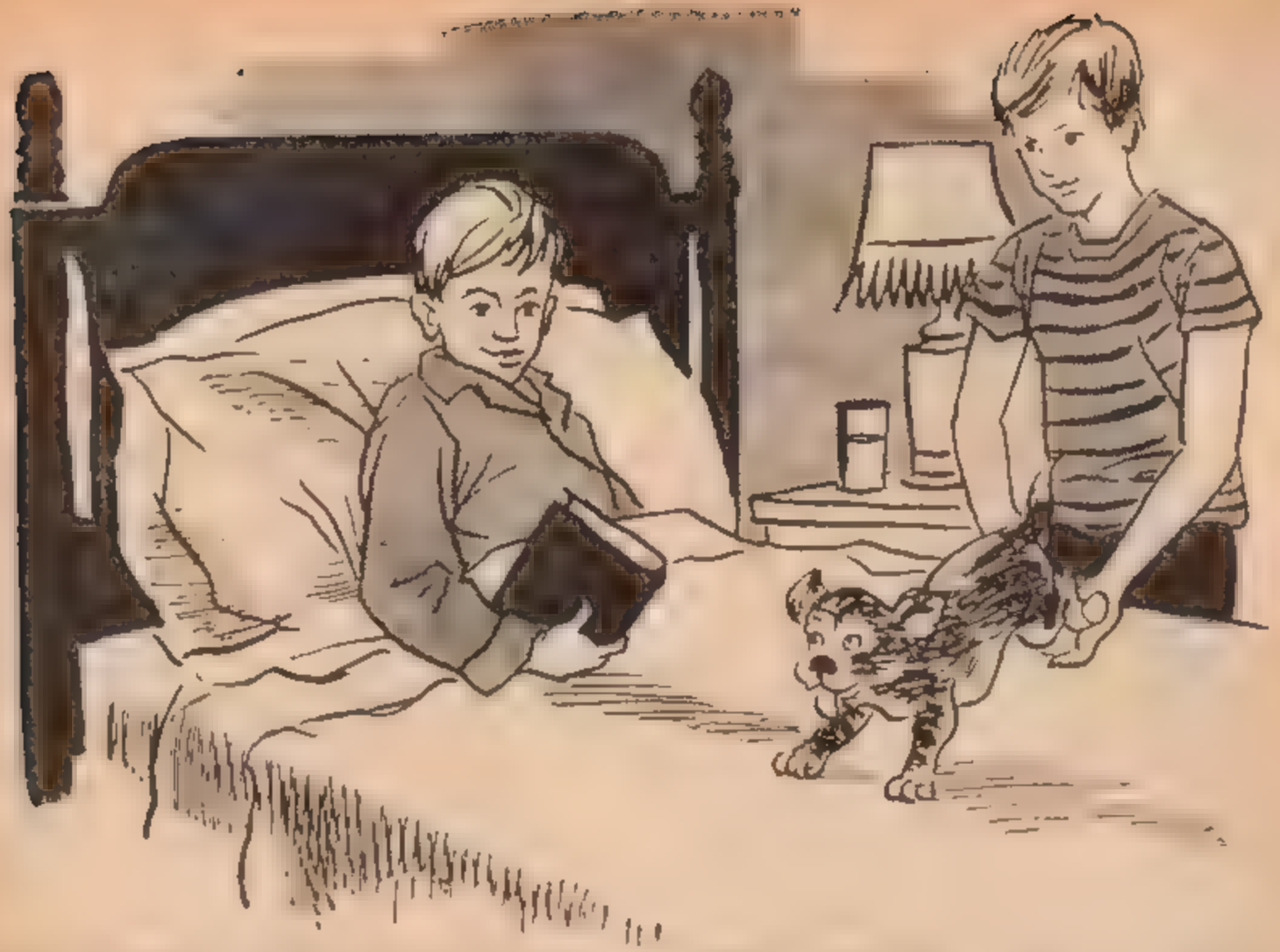

Doğum Günü Hediyesi

YÜKSEL beyaz kasketi başından çıkarıp koridordaki askıya astı ve ağır ağır kendi yatak odasına doğru yürümeye başladı.

İçeri girince şaşırıp kaldı. Bütün eşya odanın ortasına yığılmıştı. Tam takır odanın duvarlarında gözlerini dolaştırırken yüzü yumuşadı, gönlünce süslediği duvarlara, nasıl nasıl uyuyan yavrusunu seyreden bir anne gibi bakıyordu. Duvar süslemelerini kendi eliyle yapmıştı. Gören bütün arkadaşları hayran kalmışlardı.

Elektrik süpürgesine hortum takan annesine,

«Temizlik mi var?» diye seslendi.

Genç kadın başını kaldırıp baktı, ve,

«A! Bak Yüksel sana söylemeye vakit bulamadım» dedi, «Sabahleyin denize gitmek için erkenden evden çıkıverdin. Akşam babanla konuştuk. Ali'yi senin odana almaya karar verdik. Biliyorsun çocukcağızın üç ay daha yataktan çıkmaması gerekiyor. Böylece benim de işim hayli kolaylaşmış olur. Günde en azından beş altı defa yukarı inip çıkmaya lüzum kalmıyacak. Sen de onun odasında yatarsın.»

«Hım» dedi çocuk. Çok sinirlenmişti. Odasını üvey kardeşine vermek niyetinde değildi. Hele annesiyle üvey babasının kendisine sormadan böyle bir karar vermelerine pek çok içerlemişti. Birden kendini tutmayıp hıçkırmayı andıran boğuk bir sesle,

«Ali geldiberi bana hiç baktığın yok» dedi, «Bu evde benim hiç söz hakkım yok mu?»

«Ama yavrum» dedi anne. «Ali'nin bana çok ihtiyacı var. Biliyorsun kalbi zayıf, maşallah sen sapsağlamsın. Kendi kendine bakabiliyorsun.»

Yüksel daha başka bir şey söyleyemedi. Hıçkırıklar boğazına düğümlenmişti. Gözyaşlarını annesi görmesin diye hemen oturma odasına geçti ve kendini bir koltuğa bıraktı.

«Geçen hafta» diye kendi kendine söylenmeye başladı, «kitaplarımın bir kısmı-

nı Ali'ye verdi. Sonra da uzun bir süredir biriktirdiğim pulları ona vermemi söyledi. Küçük beyin çok canı sıkılıyormuş! Hele bugünkü, her seye tuz biber ekti. Beni adam yerine koymadan odamı elimden alıverdiler. Insana, onun hastalığından ben sorumluymuşum gibi geliyor.»

O sırada pencereden üvey babasının geldiğini gordu Hemen yerinden fırladı ve kapıyı açmaya koştu.

Genç adam içeri girerken Yüksel'e tatlı tatlı gulumsuyordu. Elinde üstü delikli kocaman bir kutu vardı.

«Bak» dedi, «Dayının sana doğum günü hediyesi.»

Yuksel heyecanla kutuyu açtı. İçinde ne vardı biliyor musunuz? Simsiyah minik bir fino köpeği.

«Anne gel bak» diye sevinçle haykırdı çocuk, «Dayım bana ne göndermiş? Köpekleri çok sevdiğimi biliyordu Ne kadar da guzel değil mi? Gidip Ali'ye gostereyim.»

Hemen köpeği kucağına aldı ve yukarı koştu.

Yuksel yıldırım gibi iceri girdiğinde Ali arkasındaki yastıklara dayanmış sâkin sâkin onundeki kitabı okuyordu.

Yüksel'i gorunce tatlı tatlı gulumsedi. Çocuk fınoyu kucağında saklıyarak,

«Bil bakalım» dedi «Burada ne var?»

Sonra usulca köpeği yerdeki halının üstüne bıraktı. Hasta çocuk sasırıp kalmıştı. Ağır ağır eğildi ve hayvanın ipek gibi tuylerini eliyle okşadı Sonra Yüksel'e dönup,

«Ne guzel değil mi?» dedi. Yuzü tıpıl ısıldı.

«Bana mı getirdin?» diye sordu. «Ne zamandır bir can yoldaşı istiyordum. Çok çok teşekkur ederim benim anlayışlı kardeşim.»

Yuksel tam köpeğin kendisine hediye edildiğini soyliyecegi sırada, onun kopeğe ne kadar şefkatle baktığını gordü. Birden Ali gibi yatağa bağlı olmanın ne kadar güç bir şey olduğunu anladı Yutkundu Birbirine zıt bir takım duyguların pencesinde bocalayıp duruyordu. Uzun bir suredir bir köpek edinmek istiyordu. Şimdi çok güzel bir kopek bulmustu. Öte yandan doktor amcanın dedikleri aklına geldi Ali'nin aşağı yukarı bir yıl kadar yataktan çıkmaması gerektiğini soylemisti.

«Bir sürü arkadaşım var. Nasıl olsa ben onlarla oynarım» diye duşundu kendi kendine. «Ama Ali tek başına»

Kendisine gonderilen hediye köpeğe bakarak,

«Bu köpek senin Ali» dedi. «Adını ne koyacaksın bakalım?» Ali biraz düsündu sonra,

«Haydi onu da sen bul» dedi, «Bir sürü güzel köpek adı bilirsin.»

«Golge olsun» dedi Yüksel. «Eğer benim olsaydı bu adı takardım.»

Ali tatlı tatlı kopege bakarak,

«Nasıl, dostum» dedi. «Beğendin mi?»

Ali,

«Şimdi ben gidip bir kutu getireyim de bunu içine koyalım» dedi. «Birazdan arkadaşların yanında olmam lâzım.»

Az sonra elinde kopegin geldiği kutuyla aşağı indi. Kendini ele vermesin diye üstundeki yazılı kâğıdı yırtmıştı.

Köpeği yerleştirirken odasının ortasındaki eşyalar aklına geldi.

«Biliyor musun?» dedi. «Benim odama taşınıyorsun.»

«Üst katta oturmak hoşuna gitmezse» diye soylenirken Ali, Yüksel sözünü kesti ve,

«Yok canım» dedi «Zaten duvardaki süsleri her gün görmekten bıkmıştım. Senin odan benim için bir değişiklik olacak.»

Yüksel askıdan beyaz keten şapkasını aldı tam dışarı çıkmak üzereyken annesi seslendi:

«Köpeğini ne yaptın, yavrum?»

«Şey» dedi çocuk, «yalnız ne olur Ali-Kopek ona can yoldaşlığı eder, eğlendirir.»

«Aferin Yuksel» dedi anne.

«Şey» dedi çocuk, «Yalnız ne olur Ali'ye kopeğin bana hediye geldiğini sakın soylemeyin. Babama da tembihle olmaz mı?»

Annenin gözleri parladı.

«Tabii, yavrum» dedi, «Aramızda bir sır olarak kalacak»

SABUN KİRLERİ NASIL TEMİZLER

(Baştarafı Sh. 44 de)

havada kalacak şekilde dizilirler. Yüzeye yayılırken talk tozunu da kenarlara iterler.

Diyelim ki, sabun fazla geldi ve suyun yüzeyi başları üstünde duran sabun molekülleriyle örtüldü. Geri kalan molekülleri de baş tarafları suya doğru çekerler. Bunun için de moleküllerin uç kısımları Şekil 2'de gördüğümüz gibi bir araya toplanır. Sabun eridikçe suyun da rengi bulanır.

Şimdi üzerinde hem su hem de yağ bulunan bir yüzey düşünelim. Sabun moleküllerinin çomağı andıran kısımları yağı havadan da çok sevdiklerinden hemen Şekil 1'deki gibi diziliverirler. Bu özelliği daha iyi açıklıyan bir deney yapalım.

Bu defa ufak bir ayna bulun. Parmağınızı zeytin yağına batırıp aynayı güzelce yağlayın. Sonra bu yağlı yüzey üzerine bir kaç damla su damlatın. Bunun için bir ilâç damlalığı kullanabilirsiniz. Ayrı bir yerde bir parça sabun tozunu suyla karıştırın ve yağlı yüzey üzerine bir iki damla damlatın. Ne oluyor?

Hangi damlalar kabarıyor, hangileri yayılıyor? Minik kurbağa yavrularının suyla yağ arasındaki yüzeyde kuyrukları yağa, başları suya gelecek şekilde nasıl dizildikleri gözlerinizin önünde canlanıyor mu?

Aynaya yandan bakınca Şekil 3'teki gibi bir şey mi gördünüz? Bütün bunlardan sonra, temizlenmek için niçin sabun kullandığınızı açıklıyabilir misiniz? Yağ ve kir parçacıkları sabun moleküllerinin çomağı andıran kısımlarına yapıştırlar. Sabun fazlalaştıkça moleküllerin de sıklığı artar. Yağ ve kir bu kümeler içinde sıkışıp kalırlar. Ellerinizi çalkaladığınız zaman da sabunlu suyla birlikte akıp giderler.

★

HAİN SÜRÜCÜ

(Baştarafı Sh. 40 da)

doğru geldiğini görünce pek sevindi.

Fili dalın yanına getirdi ve kendinden emin bir sesle,

«Çek» dedi.

Dev hayvan biraz durakladı sonra hortumunu dalın etrafına sarıp yukarı doğru kaldırmaya başladı.

Yerlinin çamurla sıvanmış vücudu yavaş yavaş bataklıktan çıkıyordu. Sonunda Tom adamı tehlikeli bölgeden uzaklaştırdı.

Birkaç saat sonra Tom ve bitkin yerli, racanın sarayına vardılar. Raca yabancı dostuna ne olduğunu merak etmiş, dört bir yana adamlar salmıştı. Havacının başına gelenleri öğrenince hain sürücüyü kovdu.

YENİ ZELANDA

(Baştarafı Sh. 20 de)

lamıştır. Burada sıcak gölcükler ve kaynaklar, kaynıyan sıcak çamurlar, zaman zaman havalara sıcak su ve buhar fışkırtan gayzerler vardır. Ilık gölcüklerde çok güzel yüzülür. Sıcak olanda da yerliler yemek pişirirler. Bunun için tatlı patatesleri bir torbaya koyup kaynıyan suya salıverirler. Kısa bir süre sonra yemekleri hazırdır.

Bu volkanik bölge kükürt dioksidin fazlalığı yüzünden çürük yumurta gibi kokar. Yerlerden durup dururken su fışkırır. Sabahleyin uyanınca bahçelerinde bir sıcak su kaynağına rastlıyanlar çoktur.

JULES VERNE

(Baştarafı Sh. 12 de)

çok. Bütünüyle insanı büyülüyor.»

Okuyucular Jules Verne'nin bütün kitapları için aynı sıfatları kullanmışlar, aşağı yukarı aynı sözleri söylemişlerdir. Ne var ki zaman hikâyelerinin hiç de gerçekleşmesi imkânsız unsurlardan söz etmediğini ispatlamıştır. Jules Verne'nin hayal gücünün yarattığı ürünlerin çoğu bugünkü yaşayışımıza girmiştir. Bu yüzden kitaplarında bu gün hâlâ garip karşıladığımız şeylerin çoğu elli yıl sonra gerçekleşebilir. Onlara yalnızca heyecan vermek için konulmuş unsurlar gözüyle bakmak pek doğru değildir.

HAYVAN DOSTLARI

Recep Mergen

Ayşe Güroy

Serpil Baysal

Teoman Sofuoğlu

Halit Aylanç

Refka Çiprut

Fügen Yazıcıoğlu

Nurten Şenkara

Emel Ravşan

Nurettin Yılmaz

Ceyda Görk

Tugan Yükselen

Ufuk Gürbüz

Ayşegül Ravşan

Sema Ünal

Faal 6134 - 6

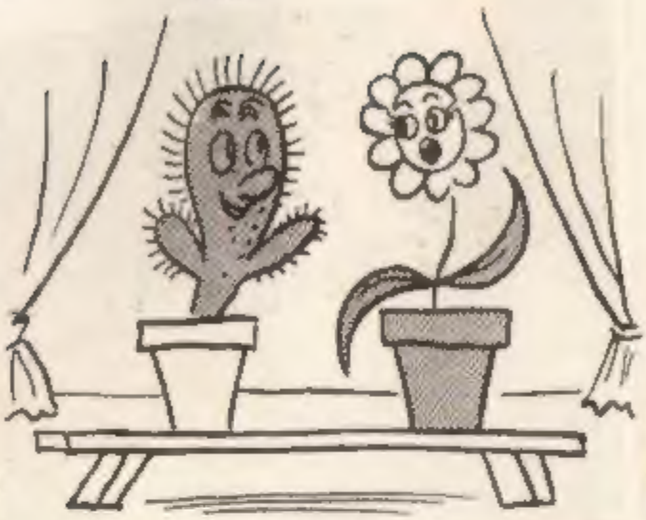

Çiçekler

-HİÇ OLMAZSA PAZARLARI TRAŞ OL BARİ !..

-ANNECİĞİM, BAK TIPKI KUĞUYA BENZEDİM DEĞİL Mİ ?..

-YAZISIZ-

ALEV'le ATEŞ

ÇİZEN MIS TIK

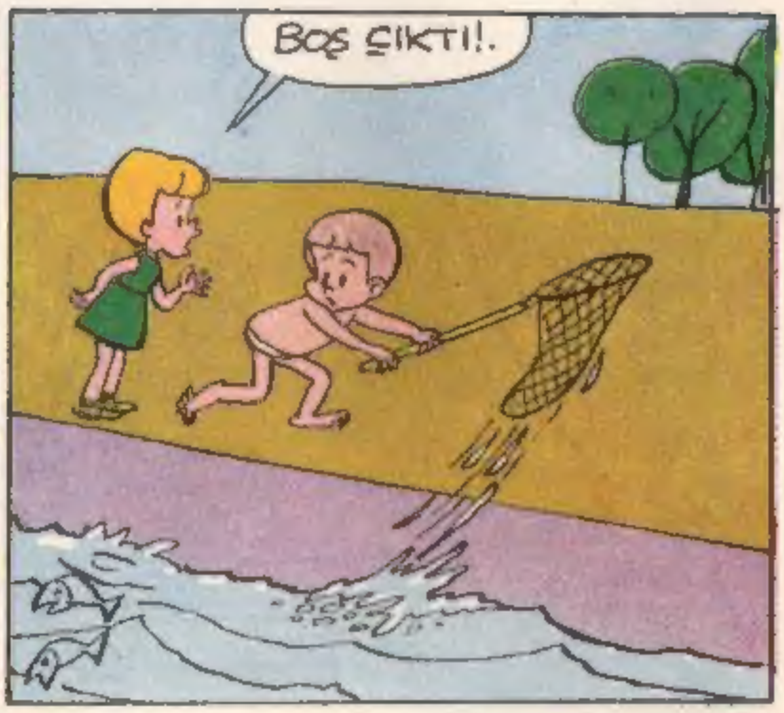

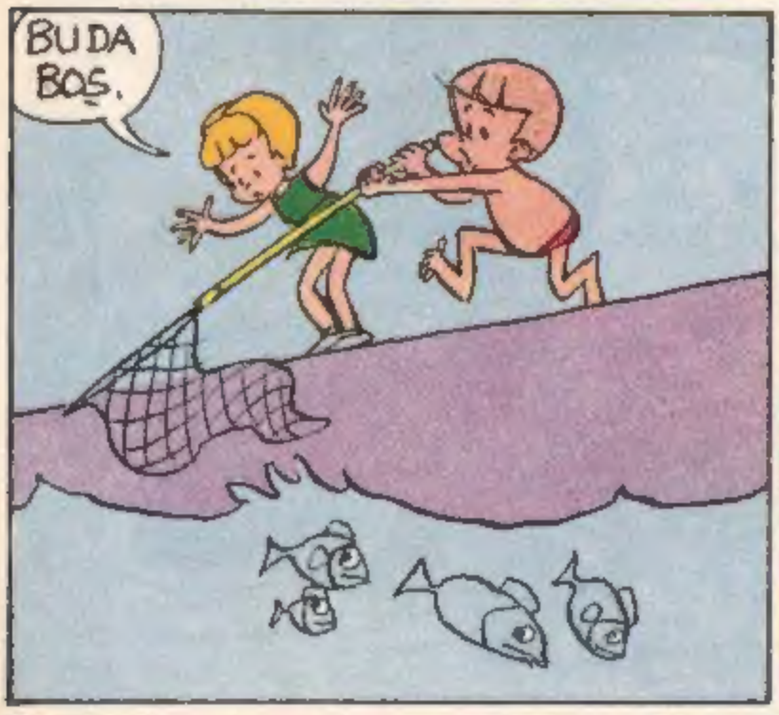

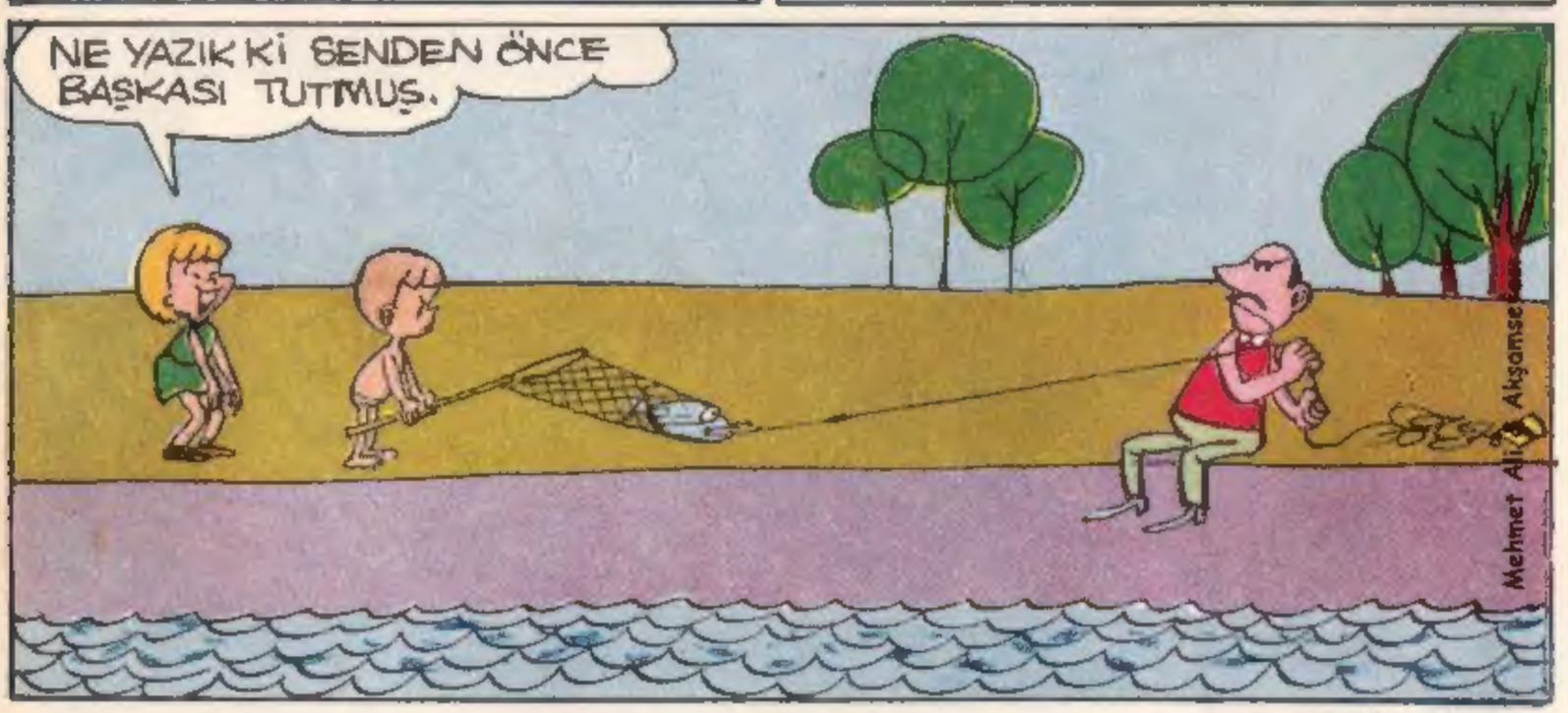

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.